

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદીત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહીં. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની વડી અદાલતમાં

સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં ૨૯૩/૨૦૧૫

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી એમ. આર. શાહ એસડી/

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી જી. બી. શાહ એસડી/

=====

૧.	સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવી શકે કે નહીં?	હા
૨.	રિપોર્ટરને સંદર્ભ માટે મોકલવું કે નહીં ?	હા
૩.	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી ચુકાદાની સ્પષ્ટ નકલ જોવા ઇચ્છે છે ?	ના
૪.	શું આ પ્રકરણમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ ની વ્યાખ્યા અંગે અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાનો કોઈ મહત્વનો પ્રશ્ન સંકળાયેલો છે?	ના
૫.	શું તેને દીવાની ન્યાયાધીશને પરિપત્રીત કરવા માટે મોકલવાનું છે ?	ના

=====

ખેડા જિલ્લા સહકારી દૂધ ઉત્પાદક સંઘ લિ.અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય તથા પપ્રતિવાદી(ઓ)

=====

હાજરી:

અરજદાર તરફથી શ્રી હરીન પી. રાવલ, વરિષ્ઠ વકીલ, સાથે શ્રી પી એસ ચાંપાનેરી, વકીલ;

શ્રી પ્રકાશ જાની, વધારાના એડવોકેટ જનરલ, સાથે શ્રી ધવન જયસ્વાલ, સહાયક.

પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ માટે સરકારી વકીલ, પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૬ માટે શ્રી દીપેન દેસાઈ, વકીલ

=====

કોરમ:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એમ.આર. શાહ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી જી.બી. શાહ

તારીખ : ૦૨/૦૨/૨૦૧૫

સી.એ.વી. ચુકાદો

(દ્વારા : માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એમ.આર. શાહ)

[૧.૦] બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની આ અરજી દ્વારા

ભારત, અરજદાર કેરા જિલ્લા સહકારી દૂધ ઉત્પાદક સંઘલિ. એ યોગ્ય મેન્ડેમસનો લેખિત આદેશ અથવા મેન્ડેમસના સ્વરૂપનો અથવા પ્રતિબંધનો યોગ્ય લેખિત આદેશ માગ્યો છે, જેથી અહીંના પ્રતિવાદી નં ૩ એવા કલેક્ટર, આનંદ દ્વારા પસાર કરાયેલ દિનાંક ૩૧.૧૨.૨૦૧૪ નો વિવાદિત આદેશ (પરિશિષ્ટ-સી) ગેરકાયદેસર, રદબાતલ અને શૂન્ય જાહેર કરવામાં આવે અને પરિણામે તેને રદ કરવામાં આવે. આગળ વધુ એવી પણ પ્રાર્થના કરવામાં આવી છે કે અરજદાર સોસાયટીની મેનેજિંગ કમિટીની બેઠકોની સંખ્યા વધારવા બાબતે કલેક્ટર, આનંદ દ્વારા દિનાંક ૩૧.૧૨.૨૦૧૪ ના વિવાદિત નિર્ણય/કાર્યવાહીને રદ કરીને યોગ્ય લેખિત આદેશ, દિશાનિર્દેશ અથવા આદેશ આપવામાં આવે. અરજદારે વધુમાં એવો પણ યોગ્ય લેખિત આદેશ, દિશાનિર્દેશ અથવા આદેશ માગ્યો છે કે પ્રતિવાદી નં ૩ અને ૪ ને અરજદાર સોસાયટીના પરિશિષ્ટ-બી ખાતેના સંદેશાવ્યવહાર તથા તે મુજબ રજૂ કરાયેલી અંતિમ ચાદી અનુસાર મતવિસ્તારોની સીમાનિર્ધારણા દ્વારા મતદાર વિભાગ મુજબ અરજદાર સોસાયટીની મેનેજિંગ કમિટીના સભ્યોની ચૂંટણી યોજવા અને સંપન્ન કરવા દિશાનિર્દેશ આપવામાં આવે.

[૨.૦] કે અરજદાર મંડળી એક નિર્દિષ્ટ મંડળી છે, જે ગુજરાત સહકારી મંડળીઓ અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૭૪સી ની જોગવાઈઓ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત થાય છે અને તેના આધિન આવે છે [આગળ જઈને જેને

“અધિનિયમ” તરીકે ઉલ્લેખવામાં આવશે]. કે અરજદાર મંડળી એક નોંધાયેલ સહકારી મંડળી છે અને તે એક સંઘીય મંડળી છે.

જેને નોંધાયેલ કથન મુજબ, અરજદાર મંડળીના સભ્યો તરીકે ખેડા અને આનંદના સમગ્ર મહેસૂલી જિલ્લામાં સંલગ્ન પ્રાથમિક કક્ષાની દૂધ ઉત્પાદક સહકારી મંડળીઓ છે. અરજદાર મંડળી પાસે વ્યક્તિગત સભ્યો પણ છે. કે અરજદાર મંડળીના પોતાના પેટા-નિયમો છે, જે અધિનિયમ હેઠળ યોગ્ય સત્તાધિકારી દ્વારા મંજૂર કરાયેલા છે.

[૨.૧] કે, કલમ ૧૬૮ સાથે કલમ ૧૪૫જી તથા કલમો ૧૪૫ચુ અને ૧૪૫વાયના સંદર્ભમાં રાજ્ય સરકારને અપાયેલ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ગુજરાત સરકારે ગુજરાત નિર્દિષ્ટ સહકારી મંડળીઓની સમિતિ માટેની ચૂંટણી નિયમો, ૧૯૮૨ તરીકે ઓળખાતા નિયમો ઘડ્યા છે [આગળથી જેને “નિયમો, ૧૯૮૨” તરીકે ઉલ્લેખવામાં આવશે]. આ નિયમોમાં મતદાર યાદી તૈયાર કરવાની પ્રક્રિયાના તબક્કાથી લઈને પરિણામ જાહેર થાય ત્યાં સુધીની ચૂંટણીની વિવિધ અવસ્થાઓ તથા ત્યારબાદ લેવાતા અનુસંગિક પગલાંની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. જોકે, વર્ષ ૧૯૮૭માં નિયમ રચનાકાર સત્તાધિકારી દ્વારા નિયમ ૩-એ અને ૩-બી દાખલ કરવામાં આવ્યા, જેમાં ચૂંટણીના હેતુસર મતવિસ્તારોની સીમા-નિર્ધારણની તથા કલમ ૭૪બીની ઉપકલમ (૧) માં અનામત રાખવામાં આવેલા સભ્યોની ચૂંટણી માટે અલગ પ્રક્રિયાની જોગવાઈ

કરવામાં આવી. નિર્દિષ્ટ મંડળીઓ સિવાયની મંડળીઓની વ્યવસ્થાપક સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણી આવી મંડળીઓના ઉપવિધિઓ મુજબ યોજવાની રહે છે, જ્યારે અધિનિયમની કલમ ૭૪સી(૧) હેઠળ આવતી નિર્દિષ્ટ મંડળીઓ બાબતે ચૂંટણી અધિનિયમના પ્રકરણ ૧૧એ સાથે નિયમો, ૧૯૮૨ મુજબ યોજવાની રહે છે. ઉપરોક્ત રીતે નોંધવામાં આવ્યું છે તેમ, અરજદાર મંડળી/સંઘ અધિનિયમની કલમ ૭૪સી(૧) હેઠળ આવતી નિર્દિષ્ટ મંડળી છે અને તેથી અરજદાર સંઘ/મંડળીની વ્યવસ્થાપક સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણી પ્રકરણ ૧૧એ સાથે નિયમો, ૧૯૮૨ મુજબ યોજવાની રહે છે. આ તબક્કે નોંધવું જરૂરી છે કે, અધિનિયમની કલમ ૭૪ની ઉપકલમ (૧એ) મુજબ, મંડળીની વ્યવસ્થાપક સમિતિમાં ઉપવિધિઓમાં જેવો નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો હોય તેવા સભ્યોની સંખ્યા રહેશે, પરંતુ તે ૨૧ સભ્યોથી વધુ નહીં હોય. અધિનિયમની કલમ ૭૪ની ઉપકલમ (૧બી)(૧) મુજબ, વ્યક્તિગત સભ્યો ધરાવતી અને આવા વર્ગ અથવા વ્યક્તિઓની શ્રેણીના સભ્યો ધરાવતી દરેક મંડળીની વ્યવસ્થાપક સમિતિમાં અનુસૂચિત જાતિ અથવા અનુસૂચિત જનજાતિ માટે એક બેઠક અને મહિલાઓ માટે બે બેઠકો અનામત રહેશે. અધિનિયમની ઉપકલમ (૧બી)(૨) મુજબ, નાના ખેડુતો અને સીમાંત ખેડુતો માટે એક બેઠક અનામત રાખી શકાય. અરજદાર સંઘ/મંડળીના ઉપવિધિઓ મુજબ, નિયામક મંડળમાં ૧૭ સભ્યો રહેશે, જેમાંથી ૧૨ સભ્ય મંડળીઓમાંથી ૧૨ પ્રતિનિધિઓ રહેશે

અને તેમાંની બે બેઠકો મહિલા પ્રતિનિધિઓ માટે અનામત રહેશે; વ્યક્તિગત સભ્યોના ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓમાંથી એક સભ્ય; સહકારી મંડળીઓના રજિસ્ટ્રારનો એક નિમણૂકપ્રાપ્ત સભ્ય; નાણાંકીય સંસ્થા/સંસ્થાઓના વધુમાં વધુ બે નિમણૂકપ્રાપ્ત સભ્યો ત્યાં સુધી કે સંઘ તેમની બાકીદાર રહે, અર્થાત્ કાયરા જિલ્લા કેન્દ્રીય સહકારી બેંક લિમિટેડમાંથી એક અને નેશનલ ડેરી ડેવલપમેન્ટ બોર્ડમાંથી એક; ગુજરાત કો-ઓપરેટિવ મિલ્ક ફેડરેશન લિમિટેડનો એક નિમણૂકપ્રાપ્ત સભ્ય; અને સંઘના વ્યવસ્થાપક નિયામક. કે, નિયમો, ૧૯૮૨ નો નિયમ ૩-એ ચૂંટણીના હેતુસર મતવિસ્તારોની સીમા-નિર્ધારણની જોગવાઈ કરે છે. નિયમ ૩-એની ઉપનિયમ (૧) થી ઉપનિયમ (૭) સુધી મતવિસ્તારોની યાદી તૈયાર કરવા/મતવિસ્તારોની સીમા-નિર્ધારણ માટેની પ્રક્રિયા નિર્દેશિત કરે છે. નિયમ ૩-એની ઉપનિયમ (૮) મુજબ, જ્યાં મંડળીનો કાર્યક્ષેત્ર એકથી વધુ ગામોમાં હોય ત્યાં મતવિસ્તારોની સંખ્યા અધિનિયમની કલમ ૭૪બીની ઉપકલમ (૧) હેઠળ અનામત રાખવામાં આવેલી બે બેઠકોને બાદ કરતાં બેઠકોની કુલ સંખ્યાની બરાબર રહેશે. નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એની ઉપનિયમ (૯) મતદારોની યાદી પ્રસિદ્ધ થાય તે પહેલાં મતવિસ્તારોની સીમા-નિર્ધારણ કરવા માટે કલેક્ટરને સત્તા આપે છે.

[૨.૨] એવું જણાય છે કે અરજદાર સોસાયટીની સમિતિની ચૂંટણી છેલ્લે વર્ષ ૨૦૦૯માં યોજાઈ હતી અને તેનું પરિણામ જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું અને ત્યારબાદ અધિનિયમની કલમ ૧૪૫ઝેડની જોગવાઈઓ હેઠળ નિર્ધારિત મુજબ કાર્યકારી સમિતિના હોદ્દાઓની પસંદગી કરવા માટે અરજદાર સોસાયટીની પ્રથમ બેઠક કાર્યસૂચિના નોટિસ અનુસંધાને ૨૮.૦૮.૨૦૦૯ના રોજ યોજાઈ હતી. અધિનિયમની કલમ ૭૪સી(૨)ની જોગવાઈઓ મુજબ સમિતિનો કાર્યકાળ તેની પ્રથમ બેઠકની તારીખથી ત્રણ વર્ષનો છે અને તેથી સમિતિનો કાર્યકાળ ૨૭.૦૮.૨૦૧૨ના રોજ સમાપ્ત થયો હતો. તેમ છતાં, આ અદાલત સમક્ષ તેમજ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ વિવિધ વાદ-વિવાદો ચાલતા હોવાથી, અરજદાર સોસાયટીની વ્યવસ્થાપક સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણી યોજાઈ શકી નહોતી. તેમ છતાં, અંતે આ વાદ-વિવાદનો અંત માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે તા. ૧૯.૧૧.૨૦૧૪ના રોજ આપેલા ચુકાદા અને આદેશથી આવ્યો હતો, જેના દ્વારા આ અદાલતની પૂર્ણ ખંડપીઠ દ્વારા સ્પેશલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં ૧૨૦૬૭/૨૦૧૨ તથા અન્ય સ્પેશલ સિવિલ એપ્લીકેશન ઓમાં અપાયેલ નિર્ણયને સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું. તેથી, અરજદાર સોસાયટીની વ્યવસ્થાપક સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણી માટેની પ્રક્રિયા શરૂ થઈ છે. અરજદાર સોસાયટીના જણાવ્યા મુજબ, ૨૨.૧૨.૨૦૧૪ના રોજ, તેણે અરજદાર સોસાયટીની કાર્યકારી સમિતિની આવનારી ચૂંટણી અંગે માહિતી અને દરખાસ્ત પૂરું પાડવા માટે,

મતવિસ્તારોની કામચલાઉ ચાદી, મતદાર વિભાગો તથા બેઠકોની સંખ્યાની વિગતો સાથે અને અરજદાર સોસાયટીના ઉપનિયમોની નકલો સાથે, પ્રાંત અધિકારી, જિલ્લા કલેક્ટર કચેરી, આણંદને પત્રવ્યવહાર મોકલ્યો હતો. અરજદાર તરફથી એવો કેસ છે કે ત્યારબાદ ફરી ૨૬.૧૨.૨૦૧૪ના રોજ અરજદાર સોસાયટીએ કલેક્ટરને દરખાસ્ત મોકલી હતી. ત્યારબાદ, પડકારાયેલ પત્રવ્યવહાર/નિર્ણય તા. ૩૧.૧૨.૨૦૧૪ દ્વારા અને નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાઓના કથિત ઉપયોગમાં, કલેક્ટર, આણંદે મતવિસ્તારોનું પરિસીમન કર્યું છે અને ઉપનિયમ નં ૧૬માં જોગવાઈ મુજબ અન્ય નિયુક્ત સભ્યો ઉપરાંત ચૂંટાનાર વ્યવસ્થાપક સમિતિની બેઠકોની સંખ્યા ૧૨થી વધારીને ૨૦ પાછા કરી છે. એવું જણાય છે કે પડકારાયેલ નિર્ણય/આદેશ અધિનિયમની કલમ ૧૪પએ અને ૧૪પબી(એ)ની જોગવાઈઓ તથા નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) સાથે વાંચીને આપવામાં આવેલી સત્તાઓના કથિત ઉપયોગમાં પસાર કરવામાં આવ્યો છે, જેના દ્વારા તાલુકાવાર ૨૦ અલગ મતદાર વિભાગો બનાવવામાં આવ્યા છે અને દરેક વિભાગને એક બેઠક માટે ચૂંટણી કરવાની દિશા આપવામાં આવી છે. આ રીતે, નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને અને મતવિસ્તારોનું પરિસીમન કરતાં, કલેક્ટરે ૨૦ મતદાર વિભાગો રચ્યા છે, એટલે કે દરેક તાલુકા દીઠ એક, અને પરિણામે

બેઠકોની સંખ્યા ૧૨થી વધારીને ૨૦ કરવામાં આવી છે, જે સોસાયટીની વ્યવસ્થાપક સમિતિના ઉપનિયમ નં ૧૬ હેઠળ નિર્ધારિત અન્ય સભ્યો ઉપરાંત રહેશે.

[૨.૩] મતવિસ્તારોની હદબંધી કરીને અને બેઠકોની સંખ્યા ૧૨માંથી વધારીને ૨૦ કરતાં તથા ૨૦ જુદા મતદાર વિભાગો રચતાં, અર્થે કે દરેક તાલુકા માટે એક મતદાર વિભાગ રચતાં (કારણ કે ૨૦ તાલુકા છે), તા. ૩૧.૧૨.૨૦૧૪ના વિવાદિત પત્રવ્યવહાર / નિર્ણય / આદેશથી વ્યથિત અને અસંતોષ અનુભવી, અરજદાર યુનિયન/સોસાયટીએ ઉપરોક્ત રાહતો માટે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ હાલની સ્પેશલ સિવિલ એપ્લીકેશન રજૂ કરી છે.

[૩.૦] અરજીકર્તા સોસાયટી તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી હરિન પી. રાવલ, તથા તેમની સાથે હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી.એસ. ચાંપાનેરીએ જોરદાર રીતે રજૂઆત કરી છે કે નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાનો કથિત ઉપયોગ કરીને મતવિસ્તારોની સીમા નક્કી કરતી અને બેઠકોની સંખ્યા ૧૨ થી વધારી ૨૦ કરતી તા. ૩૧.૧૨.૨૦૧૪ની આક્ષેપિત જાણ / નિર્ણય સંપૂર્ણપણે ગેરકાયદેસર, મનસ્વી અને અધિનિયમ તથા નિયમો, ૧૯૮૨ની જોગવાઈઓના વિરુદ્ધ છે.

[૩.૧] અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી હરિન પી. રાવલે રજૂઆત કરી છે કે પડકારાયેલ નિર્ણય, જેના દ્વારા અરજદાર મંડળીની સંચાલન સમિતિની બેઠકોની સંખ્યા ૧૨માંથી વધારીને ૨૦ કરવામાં આવી છે, તે અધિનિયમની કલમ ૭૪ ની ઉપકલમ (૧એ) ની જોગવાઈઓને સાવ વિરુદ્ધ છે. રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અધિનિયમની કલમ ૭૪ ની ઉપકલમ (૧એ) મુજબ, મંડળીની સંચાલન સમિતિમાં બાય-લોઝમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય એટલી સંખ્યામાં સભ્યો હશે, પરંતુ તે ૨૧ સભ્યોથી વધુ નહીં હોય. રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે હાલના કેસમાં અરજદાર મંડળીની સંચાલન સમિતિમાં સભ્યોની સંખ્યા બાય-લો નં. ૧૬ મુજબ રહેશે. વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે બાય-લો નં. ૧૬.૧ મુજબ, બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સમાં કુલ ૧૭ સભ્યો રહેશે [ચૂંટાયેલા તેમજ નામનિર્દેશિત] અને તેમાંના ૧૨ સભ્યો સભ્ય મંડળીઓના પ્રતિનિધિઓમાંથી ચૂંટવામાં આવશે અને તેમાંની બે બેઠકો મહિલા પ્રતિનિધિઓ માટે અનામત રહેશે. રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાનો કથિત ઉપયોગ કરીને અને મતવિસ્તારોની સીમાઓ નક્કી કરતી વખતે, કલેક્ટરે બેઠકોની સંખ્યા એવી રીતે વધારી છે કે તે અરજદાર મંડળીના બાય-લોઝમાં જોગવાઈ કરેલી સંખ્યાથી વધુ થાય છે. તેથી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે બેઠકોની સંખ્યા વધારીને ૨૦ કરવા

બાબતનો પડકારાયેલ નિર્ણય/પત્રવ્યવહાર સંપૂર્ણપણે ગેરકાયદેસર, મનસ્વી છે અને તેથી અધિનિયમની કલમ ૭૪(૧એ) નો ભંગ કરનાર છે.

[૩.૨] વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, અન્યથા પણ બેઠકોની સંખ્યા ૨૦ કરવા અંગેનો વિવાદિત નિર્ણય સોસાયટીના ઉપનિયમ નં ૧૬ને સીધો વિરુદ્ધ છે અને પ્રથમદર્શનીય રીતે ગેરકાયદેસર, મનસ્વી તેમજ અધિનિયમની કલમ ૭૪(૧-એ)નો ભંગ કરનાર છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જો બેઠકોની સંખ્યા ૨૦ કરવા અંગેનો વિવાદિત નિર્ણય / તા. ૩૧.૧૨.૨૦૧૪નો પત્રવ્યવહાર અમલમાં રહેવા દેવામાં આવે, તો તે સ્થિતિમાં, નિમણૂક કરાયેલા સભ્યો તથા સ્ત્રીઓ માટે અનામત બે બેઠકો સહિત, વ્યવસ્થાપન સમિતિમાં કુલ સભ્યોની સંખ્યા ૨૧થી વધુ થઈ જશે, જે અધિનિયમની કલમ ૭૪(૧-એ)ને વિરુદ્ધ થશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અધિનિયમની કલમ ૭૪(૧-એ) મુજબ સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિમાં સભ્યોની સંખ્યા ૨૧થી વધુ ન હોઈ શકે.

[૩.૩] અપીલકર્તા સોસાયટી તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલ શ્રી રાવલ દ્વારા વધુમાં રજૂ કરવામાં આવે છે કે અધિનિયમની કલમ ૭૪ માં સમાવવામાં આવેલી જોગવાઈઓના બળે સ્ત્રી ઉમેદવારો માટે બે બેઠકો અનામત રાખવી આવશ્યક છે. રજૂ કરવામાં આવે છે કે કલેક્ટર, આણંદે મતવિસ્તાર-નિર્ધારણની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે બેઠકોની કુલ

સંખ્યામાંથી સ્ત્રીઓ માટે બે બેઠકો અનામત રાખવાની જોગવાઈ કરવાની કાળજી લીધી નથી. તેથી, નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને મતવિસ્તારોના સીમા-નિર્ધારણનો આદેશ પણ પ્રથમ દ્રષ્ટિએ ગેરકાયદેસર છે અને તેને રદ કરવો યોગ્ય છે.

[૩.૪] અરજીકર્તા તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલ શ્રી રાવલ દ્વારા વધુમાં રજૂ કરવામાં આવે છે કે દિનાંક ૩૧.૧૨.૨૦૧૪ના વિવાદિત સંચાર / આદેશ દ્વારા અને નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરતાં તથા મતવિસ્તારોને ૨૦ જુદા જુદા મતવિસ્તારોમાં વહેંચતાં, કલેક્ટર, આણંદે અરજીકર્તા સંસ્થાના કાર્યક્ષેત્રના દરેક તાલુકા માટે એક મતવિસ્તાર/એક બેઠકનો વિચાર કર્યો છે, જે અનુમત્ય નથી. રજૂ કરવામાં આવે છે કે ન તો અધિનિયમ હેઠળ અને ન તો નિયમો, ૧૯૮૨ હેઠળ, મતવિસ્તારનું વિભાજન કરવા / દરેક તાલુકા માટે બેઠકની જોગવાઈ કરવા બાબતે કોઈ જોગવાઈ છે. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવે છે કે હકીકતમાં અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનામત બેઠકો તથા સીમાંત ખેડૂતો સહિત બેઠકોની કુલ સંખ્યા નક્કી કરે છે અને તે વધુમાં એ પણ જોગવાઈ કરે છે કે મતવિસ્તારોની કુલ સંખ્યા બેઠકોની સંખ્યા જેટલી જ રહેશે. તેનો અર્થ એવો થાય છે કે એક બેઠક માટે એક મતવિસ્તાર રહેશે. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવે છે કે જો તાલુકાવાર ૨૦ જુદા

જુદા મતવિસ્તારો રચતા વિવાદિત નિર્ણય/સંચારને યથાવત્ રાખવામાં આવે, તો એવી સ્થિતિમાં મતાધિકારમાં અસમાનતા ઊભી થશે અને તે બધા મતવિસ્તારોને સમાન પ્રતિનિધિત્વ આપતું નથી. રજૂ કરવામાં આવે છે કે હાલના કેસમાં અને મતવિસ્તારોની સીમા નિર્ધારણ / મતવિસ્તારના વિભાજન મુજબ, કુમરેડ વિભાગમાં સંલગ્ન સભ્ય સહકારી મંડળીઓ ૪૨ હશે; અંકલાવ વિભાગમાં સંલગ્ન સભ્ય સહકારી મંડળીઓ ૩૩ હશે; સોજીત્રા વિભાગમાં સંલગ્ન સભ્ય સહકારી મંડળીઓ ૨૬ હશે અને કપડવંજ વિભાગમાં સંલગ્ન સભ્ય સહકારી મંડળીઓ ૧૩૮ હશે. રજૂ કરવામાં આવે છે કે આવું જ અન્ય રચાયેલા વિભાગોની બાબતમાં પણ રહેશે. રજૂ કરવામાં આવે છે કે તેથી પ્રતિનિધિત્વમાં રકથી ૧૩૮ સુધીની ગંભીર અસમાન અનુપાતતા રહેશે. રજૂ કરવામાં આવે છે કે મતોનું વિભાજન એવી રીતે કરવું જોઈએ કે એક વ્યક્તિ એક મતનો સિદ્ધાંત ભંગ ન થાય, વિશેષ કરીને રામેશચંદ્ર રમણભાઈ પટેલ અને અન્ય વિ. કલેક્ટર, ખેડા અને અન્ય, જે ૧૯૭૯(૨૦) જીએલઆર ૧૯૧માં અહેવાલિત છે, તે કેસમાં આપેલા નિર્ણયને ધ્યાનમાં લેતા. રજૂ કરવામાં આવે છે કે તેથી પણ દિનાંક ૩૧.૧૨.૨૦૧૪નો મતવિસ્તારોની સીમા નિર્ધારણ બાબતનો વિવાદિત સંચાર ટકી શકતો નથી અને તે રદ કરવામાં આવવો યોગ્ય છે.

[૩.૫] અરજદાર સોસાયટી તરફથી હાજર થયેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી રાવલ દ્વારા વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અન્યથા પણ, નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળ સત્તાનો કથિત ઉપયોગ કરી, મેનેજિંગ કમિટીના સભ્યોની બેઠકોની સંખ્યા વધારવા બાબતે કલેક્ટર, આનંદ દ્વારા લેવાયેલો વાંધાજનક નિર્ણય કાયદા હેઠળ સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્ર અને સત્તા વિના છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, કલેક્ટર પાસે સોસાયટીની મેનેજિંગ કમિટીની બેઠકોની સંખ્યા વધારવાનો, અને તે પણ સોસાયટીના ઉપનિયમોને વિરુદ્ધ જઈ, કોઈ અધિકારક્ષેત્ર અને/અથવા સત્તા નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વાંધાજનક આદેશ/જાહેરાત પસાર કરતી વખતે પણ કલેક્ટર, આનંદે નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) ની જોગવાઈઓનો ખોટો અર્થઘટન કર્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે હકીકતમાં નિયમ ૩-એ(૮) એ જોગવાઈ કરે છે કે અધિનિયમની કલમ ૭૪બી ની ઉપકલમ (૧) હેઠળ અનામત રાખવામાં આવેલી બે બેઠકોને બાદ કરતાં, મતવિસ્તારોની સંખ્યા બેઠકોની કુલ સંખ્યાના બરાબર રહેશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તે એવી જોગવાઈ કરતું નથી કે બેઠકોની સંખ્યા મતવિસ્તારોની કુલ સંખ્યાના બરાબર રહેશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વાંધાજનક જાહેરાત દ્વારા અને

મતવિસ્તારો/મતદાર વિભાગનું ૨૦ માં વિભાજન કરીને, કલેક્ટર, આનંદે બેઠકોની સંખ્યા એવી રીતે નક્કી કરી/વધારી છે કે તે મતવિસ્તારોની સંખ્યાના બરાબર થઈ જાય. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે બેઠકોની કુલ સંખ્યાના બરાબર મતવિસ્તારોની સંખ્યા રાખવાના બદલે, કલેક્ટરે બેઠકોની સંખ્યા નક્કી કરી છે અને/અથવા બેઠકોની સંખ્યા એવી રીતે વધારી છે કે તે મતવિસ્તારોની સંખ્યાના બરાબર થાય, જે નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ ના ઉપનિયમ (૮) ના સંપૂર્ણપણે ખોટા અર્થઘટન અને/અથવા ખોટા વાચન પર આધારિત છે.

ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને અને ઉપરોક્ત નિર્ણયો પર આધાર રાખીને, હાલની સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન િ મંજૂર કરવા તથા પ્રાર્થના મુજબની રાહતો મંજૂર કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

[૪.૦] વર્તમાન અરજીનો પ્રતિવાદીઓ તરફથી હાજર રહેલા શ્રી પી.કે. જાની, વિધાવંત વધારાના એડવોકેટ જનરલ દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે. તેમણે જોરશોરથી રજૂઆત કરી છે કે આક્ષેપિત નિર્ણય અધિનિયમ અને નિયમો, ૧૯૮૨ની જોગવાઈઓ, વિશેષ કરીને નિયમ ૩એ(૮) અને ૩એ(૯), સાથે સંપૂર્ણપણે સુસંગત છે.

[૪.૧] શ્રી જાની, માનનીય વધારાના એડવોકેટ જનરલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવે છે કે, હકીકતમાં, મતવિસ્તારોની સીમા નિર્ધારણ અને

મતદારોના વર્ગના વિભાગ બાબતનો વિવાદિત નિર્ણય અધિનિયમ તથા નિયમો, ૧૯૮૨ ની જોગવાઈઓ હેઠળ કલેક્ટરને પ્રદાન કરવામાં આવેલા અધિકારોની પૂર્ણપણે હદમાં આવે છે.

[૪.૨] એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે હકીકતમાં તા. ૦૬.૦૭.૨૦૧૧ ના પત્રવ્યવહાર દ્વારા, સહકારી મંડળીઓના રજીસ્ટ્રાર, ગાંધીનગરએ તમામ જિલ્લા રજીસ્ટ્રારોને નિયમો, ૧૯૮૨ ની જોગવાઈઓ, વિશેષ કરીને નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩એ(૮) અને ૩એ(૯) ને ધ્યાનમાં રાખીને નિર્દિષ્ટ સહકારી મંડળીઓની ચૂંટણી યોજવા તથા જ્યાં મંડળીનું કાર્યક્ષેત્ર એકથી વધુ ગામોમાં આવેલું હોય તેવા કેસોમાં તાલુકાવાર મતવિસ્તારોની હદબંધી કરવાની યોગ્ય કાર્યવાહી આરંભવા અંગે જાણ કરી હતી. આગળ એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે હકીકતમાં રાજ્યની તમામ નિર્દિષ્ટ મંડળીઓને, જેમાં અરજદાર મંડળી/યુનિયનનો પણ સમાવેશ થાય છે, મતવિસ્તારોની હદબંધી કરવા અને/અથવા તેમના પેટા નિયમોમાં, વિશેષ કરીને મતવિસ્તારોની હદબંધી સંબંધિત પેટા નિયમોમાં, તે મુજબ એટલે કે તાલુકાવાર સુધારો કરવા માટે તકો આપવામાં આવી હતી. તેમ છતાં અરજદાર મંડળીએ તેના પેટા નિયમોમાં સુધારો કરવા ઇનકાર કર્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તે બાદ સહકારી આયુક્ત અને સહકારી મંડળીઓના રજીસ્ટ્રાર, ગાંધીનગરએ તા. ૧૫.૦૫.૨૦૧૨ ના પત્રવ્યવહાર દ્વારા તમામ

કલેક્ટરોને નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩એ(૮) અને ૩એ(૯) ને ધ્યાનમાં રાખીને ચૂંટણી યોજવા અંગે જાણ કરી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદાર મંડળીના મામલે, તા. ૦૭.૦૫.૨૦૧૧ ના રોજ, સહકારી મંડળીઓના રજીસ્ટ્રારે અધ્યક્ષ/વ્યવસ્થાપક નિયામકોને નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩એ(૮) ને ધ્યાનમાં રાખીને કાર્યવાહી આરંભવા અને ચૂંટણી યોજવા તથા સંબંધિત પેટા નિયમોમાં આવશ્યક સુધારો કરવા અને અધિનિયમની કલમ ૧૩ તથા નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૬ ને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રસ્તાવ રજૂ કરવા અંગે જાણ કરી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તા. ૦૨.૦૯.૨૦૧૧ ના રોજ અરજદાર યુનિયનના વ્યવસ્થાપક નિયામકે જાણ કરી હતી કે હાલમાં અમલમાં રહેલા પેટા નિયમોને ધ્યાનમાં લેતા, જે નિયમો, ૧૯૮૨ ની આવશ્યક જોગવાઈઓનો વિચાર કરીને બનાવવામાં આવ્યા હતા, પેટા નિયમોમાં સુધારો કરવાની હાલમાં જરૂર નથી.

[૪.૩] શ્રી જાની, વિદ્વાન વધારાના એડવોકેટ જનરલ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે તેથી, જ્યારે અરજદાર સોસાયટીએ તેના ઉપવિધિઓમાં, ખાસ કરીને મતવિસ્તારોના પરિસીમન અંગેની ઉપવિધિમાં, સુધારો કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ હતી અને તાલુકાવાર મુજબ બેઠકોની સંખ્યા નક્કી કરી ન હતી, ત્યારે કલેક્ટરે વિવાદિત નિર્ણય દ્વારા મતવિસ્તારોનું યોગ્ય રીતે પરિસીમન કર્યું છે અને પરિણામે મતદાર

વિભાગોનું વિભાજન કર્યું છે તથા પરિણામે તાલુકાવાર બેઠકોની સંખ્યામાં યોગ્ય રીતે વધારો કર્યો છે, જે નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને કરવામાં આવ્યું છે.

[૪.૪] પ્રતિવાદીઓ તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વધારાના એડવોકેટ જનરલ શ્રી જાની દ્વારા વધુમાં રજૂ કરવામાં આવે છે કે, તેવી સ્થિતિમાં, મતવિસ્તારોની મર્યાદા નિર્ધારણ માટે નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળ કલેક્ટરને સોંપવામાં આવેલી સત્તાઓને આ અદાલતની પૂર્ણ ખંડપીઠે નરેન્દ્રભાઈ મહીજીભાઈ પટેલ તથા અન્ય વિ. ગુજરાત રાજ્ય તથા અન્યના કેસમાં, સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન િ નં. ૧૨૦૬૭/૨૦૧૨ તથા અન્ય સંલગ્ન સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન િઓમાં આપવામાં આવેલા નિર્ણય દ્વારા મંજૂરી આપી છે અને/અથવા તેની પુષ્ટિ કરી છે અને/અથવા તેને માન્યતા આપી છે. વિદ્વાન વધારાના એડવોકેટ જનરલ શ્રી જાની દ્વારા રજૂ કરવામાં આવે છે કે, તેવી સ્થિતિમાં, આ અદાલતની પૂર્ણ ખંડપીઠનો નરેન્દ્રભાઈ મહીજીભાઈ પટેલ તથા અન્ય (ઉપરોક્ત)ના કેસમાં આપેલો નિર્ણય, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નાગરિક અપીલ નં. ૧૦૩૯૨/૨૦૧૪ તથા અન્ય સંલગ્ન અપીલોમાં તા. ૧૯.૧૧.૨૦૧૪ના નિર્ણય દ્વારા યથાવત્ રાખ્યો છે. વધુમાં એ રજૂ કરવામાં આવે છે કે, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નાગરિક અપીલ નં. ૧૦૩૯૨/૨૦૧૪માં તા. ૧૯.૧૧.૨૦૧૪ના

પોતાના નિર્ણયમાં વિશેષરૂપે એવો નિર્દેશ આપ્યો છે કે, નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એના ઉપનિયમો (૮) અને (૯) મુજબ, જે અધિનિયમ હેઠળ તેમને લાગુ પડે છે તે મુજબ, કલેક્ટર દ્વારા નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એના ઉપનિયમ (૯) હેઠળ એવી સંસ્થાઓના મતવિસ્તારોનું મર્યાદા નિર્ધારણ કરવામાં આવ્યા પછી, નિર્દિષ્ટ સંસ્થાની ચૂંટણી યોજવામાં આવે. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, તેથી નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળ સોંપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને મતવિસ્તારોના મર્યાદા નિર્ધારણ બાબતે કલેક્ટર દ્વારા લેવામાં આવેલો વિવાદિત નિર્ણય માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્દેશો મુજબ સંપૂર્ણપણે છે.

[૪.૫] વધુમાં, વિદ્વાન વધારાના એડવોકેટ દ્વારા શ્રી જાનીએ રજૂઆત કરી છે

સામાન્ય રીતે એવું કે વડોદરા જિલ્લા દૂધ ઉત્પાદક સંઘ લિ.ના કેસમાં, ઉક્ત સંઘના ઉપનિયમોમાં ૧૫ બેઠકોની જોગવાઈ હતી, તેમ છતાં, વડોદરાના કલેક્ટરે નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૯) હેઠળ પ્રદાન થયેલ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી, તા. ૩૦.૦૬.૨૦૧૨ના આદેશ દ્વારા ૧૩ તાલુકાઓ મુજબ ૧૩ મતવિસ્તારો જાહેર કર્યા હતા અને તે જ બાબતને આ અદાલત સમક્ષ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૨૦૬૭/૨૦૧૨ દ્વારા પડકારવામાં આવી હતી અને ઉક્ત સ્પેશ્યલ

સિવિલ એપ્લીકેશન િમાં ગુજરાત રાજ્યના સહકારી મંડળીઓના રજિસ્ટ્રાર દ્વારા જારી કરાયેલ તા. ૦૬.૦૭.૨૦૧૧ના પત્રવ્યવહારને પણ પડકારવામાં આવ્યો હતો અને તા. ૦૪.૦૭.૨૦૧૩ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા આ અદાલતની પૂર્ણ ખંડપીઠે વડોદરાના કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને યથાવત્ રાખ્યો હતો અને આ અદાલતની પૂર્ણ ખંડપીઠ દ્વારા પસાર કરાયેલા ઉક્ત ચુકાદા અને આદેશને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે તા. ૧૯.૧૧.૨૦૧૪ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા યથાવત્ રાખ્યો હતો. તેથી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વડોદરાના કલેક્ટરનો તા. ૩૦.૦૬.૨૦૧૨નો ૧૩ તાલુકાવાર ૧૩ મતવિસ્તારોની જોગવાઈ કરતો નિર્ણય, તથા ઉક્ત સંઘના ઉપનિયમોમાં ઉક્ત સંઘની વ્યવસ્થાપન સમિતિમાં ૧૫ બેઠકોની જોગવાઈ હોવા છતાં, આ અદાલતની પૂર્ણ ખંડપીઠ દ્વારા નરેન્દ્રભાઈ મહીજીભાઈ પટેલ તથા અન્ય વિ. (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં મંજૂર કરવામાં આવ્યો છે અને આ અદાલતની પૂર્ણ ખંડપીઠનો ઉક્ત નિર્ણય માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા યથાવત્ રાખવામાં આવ્યો છે. તેથી, આનંદના કલેક્ટરના વિવાદિત નિર્ણયને યથાવત્ રાખવા અને/અથવા મંજૂર કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

[૪.૬] વધુમાં, વિદ્વાન અધિક એડવોકેટ જનરલ શ્રી જાની દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદાર યુનિયનની કામગીરી ૨૦ વિવિધ તાલુકાઓમાં હોવાને ધ્યાનમાં લઈને મતવિસ્તારોની સીમા નિર્ધારણ તથા

મતદારોને ૨૦ બેઠકોમાં વિભાજિત કરવા બાબતે કલેક્ટર, આનંદ દ્વારા લેવાયેલો પડકારાયેલ નિર્ણય સંપૂર્ણપણે ન્યાયસંગત અને યોગ્ય છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ અદાલતની ખંડપીઠે સિદ્ધપુર તાલુકા કો.ઓપ. પરચેઝ એન્ડ સેલ્સ યુનિયન વિ. ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય, જે ૨૦૦૨(૨) જીએલએચ ૭૭૩ માં અહેવાલિત છે, તે કેસમાં નિરીક્ષણ કરેલ મુજબ, સહકારી મંડળીઓની રચના રાજ્ય સ્તરથી લઈને તાલુકા સ્તર સુધી મહેસૂલી વિસ્તારોના આધારે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં આ અદાલતની ખંડપીઠે વધુમાં એવું પણ નિરીક્ષણ કર્યું છે કે જિલ્લાની અથવા તાલુકાની સહકારી મંડળીની સભ્યતા જિલ્લો અને તાલુકાની હદમાં હોવી આવશ્યક છે અને તેવી મંડળીઓની, ફેડરલ હોય કે અન્યથા, ચૂંટણીઓ સંબંધિત તાલુકા અથવા જિલ્લાના મહેસૂલી વિસ્તારોના આધારે જિલ્લા કલેક્ટર દ્વારા યોજાવાની જરૂરી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં આ અદાલતની ખંડપીઠે તે અરજદાર તરફથી ઉઠાવવામાં આવેલી એ દલીલ નકારી કાઢી છે કે તાલુકા અથવા જિલ્લાના મહેસૂલી વિસ્તારનો જિલ્લા અથવા તાલુકા સ્તરની સહકારી મંડળીઓની ચૂંટણીઓ યોજવા સાથે કોઈ સંબંધ નથી.

[૪.૭] વધુમાં, વિદ્વાન વધારાના એડવોકેટ જનરલ શ્રી જાની દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠે પણ

ખાનોદર (જૂની) મિલ્ક પ્રોડ્યુસર્સ કો-ઓપરેટિવ સોસાયટી લિ. અને અન્ય વિ. ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય, જે ૨૦૧૨(૧) જીએલએચ ૨૪૫ માં અહેવાલિત છે, તે કેસમાં વિશિષ્ટ રીતે અવલોકન કરી અને ઠરાવ્યું છે કે એક મતવિસ્તાર માટે એક બેઠક હોવી આવશ્યક છે અને અનામત બેઠકો તથા સીમાંત ખેડૂતોને સમાવેશ કરીને બેઠકોની કુલ સંખ્યા મતવિસ્તારોની કુલ સંખ્યાની બરાબર હોવી જોઈએ. વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં વિભાગીય ખંડપીઠે એ પણ નોંધ્યું છે કે કાયદાકીય જોગવાઈઓ મુજબ તાલુકા માટે આવક સોસાયટીના ધોરણે એક બેઠક રાખવાની આવશ્યકતા છે.

[૪.૮] એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વર્તમાન કેસમાં એવું નોંધાયું છે કે અરજદાર યુનિયનનું કાર્યક્ષેત્ર ૨૦ તાલુકાઓમાં છે, સમાજ/યુનિયનના સભ્યોને તાલુકાવાર પ્રતિનિધિત્વ આપવા માટે, જ્યારે કલેક્ટર, આનંદે મતવિસ્તારોની સીમા નિર્ધારિત કરી છે અને મતદારોના વિભાગોને ૨૦ વિભાગોમાં વિભાજિત/રચિત કર્યા છે, ત્યારે એવું કહી શકાય નહીં કે તે જ ગેરકાયદેસર અને/અથવા મનસ્વી અને/અથવા કાયદા હેઠળની સત્તા વિના છે.

[૪.૯] ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરતાં અને ઉપરોક્ત નિર્ણયો પર આધાર રાખતાં, હાલની સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન િ ફગાવી દેવા અને

તાલુકાઓની સંખ્યાને ધ્યાનમાં રાખીને મતવિસ્તારોની સીમા નિર્ધારણ તથા મતદાર વિભાગોના ૨૦ વિભાગો/મતવિસ્તારોમાં વિભાજન અંગે આનંદના કલેક્ટરનો વિવાદિત નિર્ણય યથાવત રાખવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

[પ.૦] સંબંધિત પક્ષકારોની તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલશ્રીઓને વિસ્તૃત રીતે સાંભળ્યા.

સંબંધિત પક્ષકારોની તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા બાદ અને સંબંધિત પક્ષકારોની તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી પરસ્પર વિવાદિત રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લેતાં, આ અદાલતના વિચારાર્થે નીચેના પ્રશ્નો/મુદ્દાઓ ઊભા થાય છે.

૧. ગુજરાત નિર્ધારિત સહકારી સંસ્થાઓ સમિતિ માટેની ચૂંટણી નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે અને મતવિસ્તારોનું પરિસીમન કરતી વખતે, શું કલેક્ટરને સંસ્થાના/યુનિયનના/નિર્ધારિત સંસ્થાના વ્યવસ્થાપક સમિતિની બેઠકોની સંખ્યા વધારવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર અને/અથવા સત્તા રહેશે, અને તે પણ સંસ્થાના ઉપનિયમોમાં જોગવાયેલ બેઠકોની સંખ્યાથી પર?

૨. શું કલેક્ટર, આણંદ મતવિસ્તાર વિભાગોને મતવિસ્તારો સાથે દ્વિભાજિત કરવામાં અને/અથવા તાલુકાવાર મતવિસ્તારોની

સંખ્યા નિર્ધારિત કરવામાં, અર્થાત્ પ્રતિ તાલુકા એક મતવિસ્તાર/એક બેઠક, ન્યાયસંગત છે?

૩. શું કલેક્ટરને સંબંધિત નિર્દિષ્ટ મંડળીના ઉપવિધિઓ હેઠળ નિર્ધારિત બેઠકોની સંખ્યાથી વધુ પ્રમાણમાં તે નિર્દિષ્ટ મંડળીની વ્યવસ્થાપક સમિતિની બેઠકોની સંખ્યા વધારવાની અધિકારિતા અને/અથવા સત્તા છે, અને તે પણ અધિનિયમની કલમ ૭૪ ની ઉપકલમ (૧એ)ના વિરુદ્ધ?

[૫.૧] ઉપરોક્ત પ્રશ્નો/મુદ્દાઓ પર વિચાર કરતી વખતે તથા સંબંધિત પક્ષકારોની તરફેણી હાજર થયેલ વિદ્વાન વકીલોએ કરેલ પરસ્પર વિરોધી રજૂઆતોની મૂળવણી કરતી વખતે, અધિનિયમ અને નિયમો, ૧૯૮૨ ની સંબંધિત જોગવાઈઓનો ઉલ્લેખ કરવો આવશ્યક છે, જે નીચે મુજબ છે:

૨(૨) “ઉપનિયમો”નો અર્થ આ અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલા અને તે સમયે અમલમાં રહેલા ઉપનિયમો, અને આવા ઉપનિયમોમાં નોંધાયેલા સુધારાઓનો પણ તેમાં સમાવેશ થાય છે;”

૨(૫) “સમિતિ” નો અર્થ સમાજની મેનેજિંગ સમિતિ અથવા અન્ય શાસક મંડળ એવો થાય છે, જેને સમાજના કારોબારના

વહીવટના સંચાલનનું દિશાનિર્દેશન અને નિયંત્રણ સોંપવામાં આવેલ હોય;”

૨(૯) “સંઘીય મંડળી” જેને તેના એવા ઓછામાં ઓછા પાંચ સભ્યો હોવા જોઈએ, જે પોતે મંડળીઓ હોય.

૨(૧૪) “અધિકારી” નો અર્થ એવો વ્યક્તિ થાય છે, જે કોઈ સહકારી મંડળીના ઉપનિયમો અનુસાર તે સહકારી મંડળીના કોઈપણ પદ પર ચૂંટાયેલો અથવા નિયુક્ત થયેલો હોય; અને તેમાં અધ્યક્ષ, ઉપાધ્યક્ષ, પ્રમુખ, ઉપપ્રમુખ, વ્યવસ્થાપક નિર્દેશક, વ્યવસ્થાપક, સચિવ, ખજાનચી, સમિતિનો સભ્ય, તથા આવી સહકારી મંડળીના કારોબાર અંગે દિશાનિર્દેશ આપવા માટે આ અધિનિયમ, નિયમો અથવા ઉપનિયમો હેઠળ ચૂંટાયેલો અથવા નિયુક્ત થયેલો કોઈપણ અન્ય વ્યક્તિનો સમાવેશ થાય છે”

૭૪. સમિતિ, તેની સત્તાઓ અને કાર્યો.— [(૧)] દરેક મંડળીનું સંચાલન આ અધિનિયમ, નિયમો અને પેટા નિયમો મુજબ રચાયેલી સમિતિમાં નિહિત રહેશે, અને તેવી સમિતિ આ અધિનિયમ, નિયમો અને પેટા નિયમો દ્વારા અનુક્રમે તેને સોંપવામાં આવેલી અથવા તેના પર મૂકવામાં આવેલી તેવી

સત્તાઓનો ઉપયોગ કરશે અને તેવી ફરજો બજાવશે: [પરંતુ શરતે કે કલમ ૭૪-સી ની ઉપકલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ વર્ગમાં આવતી મંડળીની સમિતિ એવી રીતે રચવામાં આવશે નહીં કે જેમાં તેના સભ્યોમાંથી કોઈ ચોક્કસ હિસ્સો અથવા સંખ્યા ક્રમશઃ સમયાંતરે નિવૃત્ત થવી આવશ્યક બને, અને આવી જોગવાઈ ધરાવતો તેવી મંડળીનો કોઈપણ પેટા નિયમ ગુજરાત સહકારી મંડળીઓ (સુધારા) અધિનિયમ, ૧૯૮૧ (૧૯૮૧ નો ૬) ની કલમ ૨ ના પ્રારંભની તારીખથી અને તે દિવસથી અમલમાં રહેશે નહીં.] [(૧એ) અહીં અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, મંડળીની વ્યવસ્થાપક સમિતિમાં પેટા નિયમોમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તેટલી સંખ્યામાં સભ્યો હશે, પરંતુ તેવી સંખ્યા એકવીસ સભ્યો કરતાં વધુ નહીં હોય. (૧બી)(૧) વ્યક્તિગત સભ્યો ધરાવતી અને આવા વર્ગ અથવા વ્યક્તિઓની શ્રેણીના સભ્યો ધરાવતી દરેક મંડળીની વ્યવસ્થાપક સમિતિમાં અનુસૂચિત જાતિઓ અથવા અનુસૂચિત જનજાતિઓ માટે એક બેઠક અને મહિલાઓ માટે બે બેઠકો અનામત રહેશે.

(૨) નાનાં ખેડૂત અને સીમાન્ત ખેડૂત એવા વ્યક્તિઓ માટે એક બેઠક અનામત રાખી શકાય છે. ગુજરાત નિર્દિષ્ટ સહકારી મંડળીઓની સમિતિ માટેની ચૂંટણી નિયમો, ૧૯૮૨ નિયમ

૨(બી) “મતવિસ્તાર”નો અર્થ, જો હોય તો, નિર્દિષ્ટ મંડળીના ઉપનિયમોમાં નિર્ધારિત ચૂંટણી વિભાગ એવો થાય છે; પરંતુ સંબંધિત પાસું એ છે કે અગાઉ નિયમ ૨ હેઠળ “મંડળી”ની વ્યાખ્યા આપવામાં આવી ન હતી, પરંતુ નિયમોમાં ૧૯૮૭ના સુધારા દ્વારા, કલમ ૨(આઈએ) મુજબ “મંડળી”ની વ્યાખ્યા આપવામાં આવી છે, જે નીચે મુજબ છે: (આઈએ) “મંડળી”નો અર્થ કલમ ૭૪સીની ઉપકલમ (૧) હેઠળ નિર્દિષ્ટ મંડળી એવો થાય છે એ. ચૂંટણીના હેતુસર મતવિસ્તારોની હદબંધી. –(૧) દરેક એવી મંડળીમાં જ્યાં એકથી વધુ મતવિસ્તારો હોય, ત્યાં સચિવ અથવા જ્યાં સચિવનું પદ ન હોય ત્યાં એવી દરેક મંડળીના મુખ્ય કાર્યકારી અધિકારીએ, જે વર્ષમાં સમિતિની ચૂંટણી યોજનાર હોય, તે વર્ષમાં મતવિસ્તારોની અસ્થાયી યાદી તૈયાર કરવી.

(૨) આવી યાદીમાં દરેક મતવિસ્તારની હદોનું વર્ણન કરેલું હોવું જોઈએ. પ્રાથમિક યાદીની એક નકલ, સચિવ દ્વારા અથવા જ્યાં સચિવનું પદ ન હોય ત્યાં મંડળીના મુખ્ય કાર્યકારી અધિકારી દ્વારા હસ્તાક્ષરિત થનાર નોટિસ સાથે, મંડળીના દરેક કાર્યાલય અથવા ઉપકાર્યાલયના નોટિસ બોર્ડ પર પ્રદર્શિત કરવામાં

આવશે. આવી પ્રાથમિક ચાટીની એક નકલ, નોટિસ સાથે, રજિસ્ટ્રારને તથા કલેક્ટરને પણ મોકલવામાં આવશે.

(૩) આવી ચાટીની એક નકલ સૂચના સાથે નોંધાયેલ ટપાલ દ્વારા મંડળીના દરેક સભ્યને પણ મોકલવામાં આવશે.

(૪) ઉપનિયમો (૨) અને (૩) માં ઉલ્લેખિત નોટિસમાં સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કરેલું હોવું જોઈએ કે કામચલાઉ ચાટી સંબંધિત કોઈપણ આક્ષેપો અથવા સૂચનો કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા સોસાયટીના સચિવને, અથવા જ્યાં સચિવનું પદ ન હોય ત્યાં સોસાયટીના મુખ્ય કાર્યકારી અધિકારીને, સોસાયટીના કચેરીના નોટિસ બોર્ડ પર કામચલાઉ ચાટી પ્રદર્શિત કરવામાં આવેલી તારીખથી ૧૫ દિવસની અંદર મોકલી શકાશે.

(૫) સોસાયટીનો કોઈપણ સભ્ય કામચલાઉ ચાટીમાં દર્શાવેલ નામ અથવા સરનામા અથવા અન્ય વિગતો અંગેની કોઈપણ ચૂક અથવા ભૂલ સોસાયટીના ધ્યાન પર લાવી શકે છે.

(૬) કોઈપણ વાંધો ઉઠાવનાર અથવા કોઈ સૂચન કરનાર વ્યક્તિએ એવો વાંધો અથવા સૂચન તેના કારણો સાથે લેખિતમાં, મંડળીના કાર્યાલયના સૂચના ફલક પર કામચલાઉ

યાદી પ્રદર્શિત કરવામાં આવેલી તારીખથી ૧૫ દિવસની અંદર, મોકલવો પડશે.

(૭) ઉપનિયમ (૫) હેઠળ કોઈપણ સભ્ય દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલી કામચલાઉ યાદીમાંની દરેક આક્ષેપ, સૂચન અથવા કોઈપણ ભૂલનો વિચાર કર્યા બાદ, મંડળી અંતિમ યાદી તૈયાર કરશે. અંતિમ યાદી મંડળીના ઉપકચેરીના કચેરીના સૂચના – ફલક પર પ્રદર્શિત કરવામાં આવશે અને આવી અંતિમ યાદીની એક નકલ રજીસ્ટ્રારને તેમજ કલેક્ટરને પણ મોકલવામાં આવશે.

(૮) જ્યાં કોઈ મંડળીનો કાર્યક્ષેત્ર એક કરતાં વધુ ગામોમાં હોય, ત્યાં મતવિસ્તારોની સંખ્યા કલમ ૭૪બી ની ઉપકલમ (૧) હેઠળ અનામત રાખવામાં આવેલી બે બેઠકોને બાદ કરતાં બેઠકોની કુલ સંખ્યાના બરાબર રહેશે.

(૯) આ નિયમો તથા સોસાયટીના ઉપનિયમોમાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ બાબત હોવા છતાં, જ્યાં કોઈ સમિતિના સભ્યો માટેની ચૂંટણી સોસાયટીના હિસાબી વર્ષની સમાપ્તિ પહેલાં યોજનાર હોવાનું નિર્ધારિત થયેલ હોય, ત્યાં મતવિસ્તારોનું સીમાંકન મતદારોની યાદી પ્રકાશિત કરવામાં આવે તે પહેલાં કલેક્ટર દ્વારા કરવામાં આવશે.”

અધિનિયમની કલમ ૭૪ની ઉપકલમ (૧એ) મુજબ, અધિનિયમમાં અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, કોઈ સમાજની વ્યવસ્થાપન સમિતિમાં બાયલોઝમાં જોગવાઈ કરાયેલ જેટલા સભ્યો હોય તેટલા સભ્યો રહેશે, પરંતુ તેમની સંખ્યા ૨૧ સભ્યોથી વધુ ન હોઈ શકે. અધિનિયમની કલમ ૭૪ની ઉપકલમ (૧બી)(૧) મુજબ, વ્યક્તિગત સભ્યો ધરાવતી અને આવા વર્ગ અથવા શ્રેણીના સભ્યો ધરાવતી દરેક સમાજની વ્યવસ્થાપન સમિતિમાં અનુસૂચિત જાતિ અથવા અનુસૂચિત જનજાતિ માટે એક બેઠક અને મહિલાઓ માટે બે બેઠકો અનામત રાખવાની રહેશે. તેથી, સમાજની વ્યવસ્થાપન સમિતિમાં બાયલોઝમાં જોગવાઈ કરાયેલ જેટલા સભ્યો હોય તેટલા સભ્યો રહેશે, પરંતુ તેમની સંખ્યા ૨૧ સભ્યોથી વધુ ન હોઈ શકે. નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) મુજબ, જ્યાં સમાજનું કાર્યક્ષેત્ર એકથી વધુ ગામોમાં હોય ત્યાં મતવિસ્તારોની સંખ્યા અધિનિયમની કલમ ૭૪બીની ઉપકલમ (૧) હેઠળ અનામત રાખવામાં આવેલી બે બેઠકોને બાદ કરતાં બેઠકોની કુલ સંખ્યાને બરાબર રહેશે. તેથી, નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) મુજબ, મતવિસ્તારની સંખ્યા બેઠકોની સંખ્યાને બરાબર રહેશે અને તે પ્રમાણે એવી કોઈ જોગવાઈ કરવામાં આવેલ નથી કે બેઠકોની સંખ્યા મતવિસ્તારોની કુલ સંખ્યાને બરાબર રહેશે. અરજદાર યુનિયનના મામલે, બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ સંબંધિત બાયલો નં. ૧૬ નીચે મુજબ છે: ૧૬. બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ ૧૬.૧ બોર્ડમાં નીચે મુજબનો સમાવેશ થશે: ૧૬.૧.૧

બાર સભ્ય સમાજોમાંથી બાર પ્રતિનિધિઓ, જેમાંથી બે બેઠકો મહિલા પ્રતિનિધિઓ માટે અનામત રહેશે.

૧૬.૧.૨ બાય-લો નં. ૧૦.૪ મુજબ વ્યક્તિગત સભ્યોના ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓમાંથી એક સભ્ય; ૧૬.૧.૩ રજિસ્ટ્રાર, સહકારી મંડળીઓના એક નિયુક્ત પ્રતિનિધિ; નાણાંકીય સંસ્થા(ઓ)ના નિયુક્ત પ્રતિનિધિ(ઓ) વધુમાં વધુ ૨ સભ્યો ૧૬.૧.૪ ત્યાં સુધી, જ્યાં સુધી યુનિયન તેમનો દેવાદાર રહે, અર્થાત્ કૈરા જિલ્લા કેન્દ્રીય સહકારી બેંક લિમિટેડ અને નેશનલ ડેરી ડેવલપમેન્ટ બોર્ડમાંથી પ્રત્યેકમાંથી એક; ૧૬.૧.૫ ગુજરાત સહકારી દૂધ માર્કેટિંગ ફેડરેશન લિમિટેડના એક નિયુક્ત પ્રતિનિધિ; યુનિયનના વ્યવસ્થાપક નિયામક ૧૬.૧.૬

અતએવ, અરજદાર યુનિયનના ઉપવિધિઓ મુજબ વ્યવસ્થાપન સમિતિ / નિયામક મંડળ કુલ ૧૮ સભ્યોનું રહેશે, જેમાં ચૂંટાયેલા તેમજ નિમણૂક કરાયેલા સભ્યોનો સમાવેશ થશે અને જેમાંથી ૧૨ પ્રતિનિધિઓ ૧૨ સભ્ય મંડળીઓમાંથી ચૂંટવાના રહેશે અને ઉપરોક્ત ૧૨ બેઠકો/પ્રતિનિધિઓમાંથી બે બેઠકો મહિલા પ્રતિનિધિઓ માટે અનામત રહેશે. તે ઉપરાંત, ઉપરોક્ત ૧૨ પ્રતિનિધિઓ / બેઠકો સિવાય, વ્યક્તિગત સભ્યોના ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓમાંથી એક સભ્ય ચૂંટવાનો છે, જેના વિષયમાં હાલની આ અરજીમાં અમને કોઈ સંબંધ

નથી. આક્ષેપિત નિર્ણય દ્વારા અને નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાનો કથિત ઉપયોગ કરતાં તથા મતવિસ્તારોની હદબંધી કરતાં, કલેક્ટર, આનંદે મતવિસ્તારો / મતદાર વિભાગોને ૨૦ મતદાર વિભાગો/બેઠકોમાં વિભાજિત કર્યા છે. ઉપર નોંધ્યા મુજબ, ઉપવિધિઓ અનુસાર મતવિસ્તારો / મતદાર વિભાગો / બેઠકોની સંખ્યા ૧૨+૧ [ઉપવિધિ નં ૧૬.૧.૧ અને ૧૬.૧.૨ મુજબ] છે અને અન્ય સભ્યો નિમણૂક કરાયેલા સભ્યો રહેશે [ઉપવિધિ નં ૧૬.૧.૩ થી ૧૬.૧.૬ મુજબ]. તેથી, આક્ષેપિત નિર્ણય દ્વારા કલેક્ટર, આનંદે નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાનો કથિત ઉપયોગ કરતાં બેઠકોની સંખ્યા ૧૨+૧ થી વધારીને ૨૦ કરી છે અને તે પણ અરજદાર યુનિયનના કાર્યક્ષેત્રરૂપ ૨૦ વિવિધ તાલુકાઓની સંખ્યાના આધાર પર. અધિનિયમની કલમ ૭૪ ની ઉપકલમ (૧એ) મુજબ, કોઈ મંડળીની વ્યવસ્થાપન સમિતિમાં ઉપવિધિઓમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તેટલી સંખ્યામાં, પરંતુ ૨૧ સભ્યો કરતાં વધુ નહીં, એવા સભ્યો હશે. તેથી, વાસ્તવમાં કલેક્ટરને અને ખાસ કરીને નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાનો કથિત ઉપયોગ કરતાં, મંડળીની વ્યવસ્થાપન સમિતિની બેઠકો/સભ્યોની સંખ્યા વધારવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર અને/અથવા સત્તા નથી. રાજ્ય તરફથી હાજર રહેલ વિદ્વાન વકીલ અધિનિયમ અને/અથવા નિયમોમાં એવી કોઈ જોગવાઈ દર્શાવવામાં

અસમર્થ છે કે જેના દ્વારા કલેક્ટરને ઉપવિધિઓથી પર જઈ મંડળીની વ્યવસ્થાપન સમિતિની બેઠકો/સભ્યોની સંખ્યા વધારવા માટે અધિકૃત કરવામાં આવ્યો હોય. નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ ના ઉપનિયમ (૮) મુજબ, જ્યાં મંડળીનું કાર્યક્ષેત્ર એકથી વધુ ગામોમાં હોય, ત્યાં મતવિસ્તારોની સંખ્યા અધિનિયમની કલમ ૭૪બી ની ઉપકલમ (૧) હેઠળ અનામત રાખવામાં આવેલી બે બેઠકોને બાદ કરતાં કુલ બેઠકોની સંખ્યાને સમાન રહેશે. તેથી, મતવિસ્તારોની સંખ્યા મંડળીની ઉપવિધિઓ હેઠળ જોગવાઈ કરાયેલ કુલ બેઠકોની સંખ્યાને સમાન રહેશે. તેમાં એવી જોગવાઈ નથી કે કુલ બેઠકોની સંખ્યા મતવિસ્તારોની સંખ્યાને સમાન રહેશે. આ પરિસ્થિતિઓમાં, મંડળીની ઉપવિધિઓમાં નિર્ધારિત સભ્યોની સંખ્યા (પેરા ૧૬.૧) સામે કલેક્ટર, આનંદ દ્વારા બેઠકોની સંખ્યા/સભ્યોની સંખ્યા વધારીને ૨૦ કરવાનો આક્ષેપિત નિર્ણય સંપૂર્ણપણે ગેરકાયદેસર છે અને કાયદાની સત્તા વિના છે તથા નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ(૮) સાથે વાંચવાની કલમ ૭૪(૧એ) ના વિરુદ્ધ છે.

[પ.૨] અન્યથા પણ, કલેક્ટર, આનંદ દ્વારા મતવિસ્તાર વિભાગોને ૨૦ માં વિભાજિત કરીને બેઠકોની સંખ્યા ૨૦ કરવા બાબતનો આક્ષેપિત નિર્ણય પણ અધિનિયમની કલમ ૭૪(૧એ) ના વિરોધમાં ગણાશે. અધિનિયમની કલમ ૭૪(૧એ) મુજબ, સંસ્થાની વ્યવસ્થાપક સમિતિમાં

૨૧ થી વધુ સભ્યો હોઈ શકશે નહીં. આક્ષેપિત નિર્ણય દ્વારા કલેક્ટરે સભ્યો/બેઠકોની સંખ્યા ૨૦ કરી છે અને જો વ્યક્તિગત સભ્યોના ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓમાંથી પસંદ થનાર એક સભ્ય તથા અન્ય નિયુક્ત સભ્યોનો સમાવેશ કરવામાં આવે, તો તે સ્થિતિમાં નિયામક મંડળમાં સભ્યોની સંખ્યા ૨૧ થી વધુ થઈ જશે, જે અધિનિયમની કલમ ૭૪ ની ઉપકલમ (૧એ) ના વિરોધમાં રહેશે. આ બાબત વિવાદાસ્પદ થઈ શકે તેવી નથી અને તે બાબત વિવાદિત પણ નથી કે અધિનિયમની કલમ ૭૪ ની ઉપકલમ (૧એ) મુજબ નિયામક મંડળમાં ૨૧ થી વધુ સભ્યો હોઈ શકશે નહીં. આ પરિસ્થિતિઓમાં પણ, મતવિસ્તારો/મતદાર વિભાગો/બેઠકોની સંખ્યા ૨૦ સુધી વધારવાનો આક્ષેપિત નિર્ણય ટકી શકતો નથી અને તે રદ કરવામાં આવવો યોગ્ય છે.

[પ.૩] હવે, જ્યાં સુધી બેઠકોની સંખ્યા નક્કી કરવા / બેઠકોની સંખ્યા વધારવા / દરેક તાલુકા મુજબ મતવિસ્તારોના વિભાગો કરવાની બાબત છે અને વર્તમાન મામલામાં અરજદાર મંડળીના કાર્યક્ષેત્રમાં ૨૦ તાલુકાઓ આવતાં હોવાથી બેઠકોની સંખ્યા ૨૦ કરવા, અર્થાત એક તાલુકા દીઠ એક બેઠક રાખવાની બાબત છે, ત્યાં સુધી રાજ્ય તરફથી હાજર થયેલા વિદ્વાન વધારાના એડવોકેટ જનરલ શ્રી જાની તાલુકાવાર બેઠકો નક્કી કરવાની જોગવાઈ કરતી કોઈ વૈધાનિક જોગવાઈ દર્શાવી શકતા નથી. જો તાલુકાઓની સંખ્યાના આધારે બેઠકોની સંખ્યા નક્કી કરવાની રાજ્ય

તરફથી કરવામાં આવેલી રજૂઆત સ્વીકારવામાં આવે, તો તે સ્થિતિમાં પ્રતિનિધિત્વમાં ગંભીર અસમાનતાની તમામ સંભાવનાઓ રહેલી છે. કોઈ નિર્ધારિત કેસમાં એવું બની શકે છે કે કોઈ વિશિષ્ટ તાલુકામાં સભ્ય મંડળીઓ / મતદારોની સંખ્યા ઓછી હોય અને અન્ય કેટલાક તાલુકાઓમાં સંલગ્ન સભ્ય મંડળીઓની કુલ સંખ્યા વધુ હોય અને તેથી, જો બેઠકોની સંખ્યા તાલુકા મુજબ આપવામાં આવે અને પરિણામે મતવિસ્તારોની સીમા તાલુકાવાર નક્કી કરવામાં આવે, તો તે સ્થિતિમાં અસમાન પ્રતિનિધિત્વ ઊભું થશે અને એક માણસ એક મતનો સિદ્ધાંત ભંગ પામશે. મતવિસ્તારો / મતવિભાગોનું વિભાજન એવી રીતે કરવું જ જોઈએ કે એક માણસ એક મતનો સિદ્ધાંત ભંગ ન થાય અને સમાન પ્રતિનિધિત્વ જળવાઈ રહે, તે બાબત વિવાદાસ્પદ બની શકે તેમ નથી. નોંધવા જેવી બાબત એ છે કે વર્તમાન મામલામાં, પડકારેલ નિર્ણય દ્વારા કલેક્ટરે નીચે મુજબ મતવિસ્તારોની સીમા નક્કી કરી છે અને બેઠકોની સંખ્યા વધારીને ૨૦ કરી છે:

ક્રમાંક	મતદારોના મતવિસ્તારનું નામ	મતદાર મંડળીઓની શક્તિ	મતદાર યાદી ક્રમ સં.	ચૂંટાઈ આવવાના સભ્યોની સંખ્યા
૧	આણંદ તાલુકાની	૭૦		૦૧

	સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળીઓ			
૨	ઉમરેઠ તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૪૨		૦૧
૩	બોરસદ તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૭૩		૦૧
૪	આણકલાવ તાલુકાની સંગઠિત	૩૩		૦૧

	સહકારી દુધ ઉત્પાદક મંડળીઓ			
૫	પેટલાદ તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૫૮		૦૧
૬	સોજીત્રા તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૨૬		૦૧
૭	ખંભાત તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દુધ	૫૯		૦૧

	ઉત્પાદક મંડળીઓ			
૮	તારાપુર તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૩૭		૦૧
૯	માતર તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દુધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૪૧		૦૧
૧૦	ખેડા તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદકોની મંડળીઓ	૩૭		૦૧

૧૧	મહેમદાવાદ તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દુગ્ધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૭૮		૦૧
૧૨	વાસો તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૨૧		૦૧
૧૩	નડિયાદ તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૫૪		૦૧

૧૪	મહુધા તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૩૮		૦૧
૧૫	કથલાલ તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દુધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૯૦		૦૧
૧૬	કપડવંજ તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૧૩૮		૦૧

૧૭	થાસરા તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૭૯		૦૧
૧૮	ગાલતેશ્વર તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દુધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૩૭		૦૧
૧૯	બાલાસિનોર તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દુગ્ધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૭૪		૦૧

૨૦	વીરપુર તાલુકાની સંગઠિત સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળીઓ	૯૧		૦૧
કુલ રકમ		૧૧૭૬		૨૦

ઉપરોક્તથી આ અત્યંત સ્પષ્ટ થાય છે કે મતદારો / સંલગ્ન સભ્ય સહકારી મંડળીઓની સંખ્યા ૨૬ થી ૧૩૮ વચ્ચે રહેશે. એક મતવિસ્તારમાં ૨૬ સંલગ્ન મંડળીઓ હશે, જે એક સભ્ય/પ્રતિનિધિની પસંદગી કરશે અને તે જ સમયે અન્ય એક મતવિસ્તાર – મતવિસ્તાર નં ૧૬ – માં ૧૩૮ સંલગ્ન સભ્ય મંડળીઓ હશે, જે પણ એક પ્રતિનિધિની પસંદગી કરશે. તેથી, તે ‘વન મેન વન વોટ’ના સિદ્ધાંતનો ભંગ કરશે અને સભ્યો વચ્ચે અસમાનતા પણ ઊભી કરશે તેમજ મતોનું એકતરફી વિતરણ સર્જશે, કારણ કે એક મતવિસ્તાર ૨૬ મંડળીઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરશે, જ્યારે અન્ય મતવિસ્તાર ૧૩૮ મંડળીઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરશે. તેથી પણ, મતવિસ્તારોની સીમા નિર્ધારણ અંગેનો વિવાદિત નિર્ણય અને મતદાર વિભાગોને ૨૦ માં વિભાજિત કરીને પરિણામે બેઠકોની સંખ્યા

૨૦ સુધી વધારવાનો નિર્ણય ટકી શકતો નથી અને તે રદ કરવામાં આવે તે યોગ્ય છે.

[પ.૪] હવે, જેટલા અંશે પ્રતિસાદીઓની તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વધારાના એડવોકેટ જનરલ શ્રી જાની દ્વારા તેમના વાદો/રજૂઆતોના સમર્થનમાં કે મતવિસ્તારની સીમા નક્કી કરવી/તાલુકાવાર બેઠકોની સંખ્યા નક્કી કરવી માન્ય છે, તે બાબતમાં આ અદાલતની ક્લિસ્ટર પંડપીઠના સિદ્ધપુર તાલુકા કો.ઓપ. પરચેઝ એન્ડ સેલ્સ યુનિયન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં અને ખાનોદર (જૂની) મિલ્ક પ્રોડ્યુસર્સ કોઓપરેટિવ સોસાયટી લિ. અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય ઉપર મૂકવામાં આવેલ આધાર અંગે, ઉપરોક્ત બે નિર્ણયો તથા ઉપરોક્ત બે નિર્ણયોમાં ઉઠાવવામાં આવેલા વિવાદનો વિચાર કરતાં, અમારું માનવું છે કે ઉપરોક્ત બે નિર્ણયો હાલના કેસના તથ્યો પર લાગુ પડશે નહીં અને/અથવા ઉપરોક્ત રજૂઆતોના સમર્થનમાં રાજ્યને કોઈ સહાયરૂપ થશે નહીં. ઉપરોક્ત બે નિર્ણયોનું સમસ્તરૂપે તથા તેમાં સમાવાયેલ વિવાદો/મુદ્દાઓનું અવલોકન કરતાં, એ પૈકી કોઈપણ નિર્ણય હાલના કેસના તથ્યો પર લાગુ પડતો નથી. ઉપરોક્ત બે નિર્ણયોમાં પક્ષકારો વચ્ચે આ બાબતે કોઈ વિવાદ/મુદ્દો અને/અથવા વાદવિવાદ નહોતો કે તાલુકાવાર બેઠકોની સંખ્યા રાખવામાં આવશે કે

નહીં અને/અથવા પેટાનિયમોમાં નિર્ધારિત બેઠકોની સંખ્યાથી વધુ બેઠકોની સંખ્યા વધારી શકાય કે નહીં. સિદ્ધપુર તાલુકાના કેસમાં

કો.ઓપ. ખરીદી અને વેચાણ સંઘ (સુપ્રા), તેમાં વિવાદ એવો હતો કે સંસ્થાના કાર્યક્ષેત્રની બહાર આવેલી અને બીજા તાલુકામાં આવેલી એવી સભ્ય સંસ્થાએ, જેમાં સંસ્થા/સંઘનું કાર્યક્ષેત્ર આવતું નહોતું, આ આગ્રહ રાખ્યો હતો કે તેઓ બીજા તાલુકામાં આવેલા હોવા છતાં, ખાસ કરીને સંસ્થાના કાર્યક્ષેત્ર ધરાવતા તાલુકાની અંદર ન આવતા હોવા છતાં, તેમને ચૂંટણીમાં ભાગ લેવાનો અધિકાર રહેશે; આ દલીલ આ અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠ દ્વારા નામંજૂર કરવામાં આવી હતી અને તે અંગે પરિચ્છેદ ૧૫ માં વિભાગ

ખંડપીઠે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે અને ઠરાવ્યું છે:

૧૫. ઉપર ઉલ્લેખિત અધિનિયમની જોગવાઈઓ અને નિયમોના આધારે અધિનિયમની યોજનાનો આ રીતે સંક્ષિપ્ત અવલોકન કર્યા પછી, જે બાબત અમારી દૃષ્ટિએ પ્રકાશમાં આવે છે તે એ છે કે રાજ્ય સ્તરથી લઈને તાલુકા સ્તર સુધીની સહકારી સંસ્થાઓની રચના મહેસૂલી વિસ્તારોના આધારે નિર્મિત છે. જિલ્લા અને તાલુકા સહકારી સંસ્થાની સભ્યતા સંબંધિત જિલ્લા અને તાલુકાની સીમાઓની અંદર હોવી આવશ્યક છે. ફેડરલ હોય કે અન્ય કોઈ, સંસ્થાઓની ચૂંટણી સંબંધિત તાલુકા

અથવા જિલ્લાના મહેસૂલી વિસ્તારોના આધારે જિલ્લા કલેક્ટર દ્વારા યોજાવાની આવશ્યકતા છે. તેથી, અરજદારોની તરફેણી આગળ ધરાયેલ આ દલીલ સ્વીકારવી શક્ય નથી કે તાલુકા અથવા જિલ્લાના મહેસૂલી વિસ્તારનો જિલ્લા અથવા તાલુકા સ્તરની સહકારી સંસ્થાની ચૂંટણી યોજવા સાથે કોઈ સંબંધ નથી. એ સાચું છે કે ગુજરાત અધિનિયમમાં મહારાષ્ટ્ર અધિનિયમની કલમ ૧૮સીમાં જોવા મળતી સમાન જોગવાઈઓ નથી, જે તાલુકા અથવા જિલ્લાના વિસ્તારમાં ફેરફાર થાય ત્યારે સહકારી સંસ્થાઓની રચનામાં થતા પરિવર્તનનો સામનો કરવા માટે છે. પરંતુ માત્ર એ કારણસર એવું ઠરાવી શકાય નહીં કે ગુજરાત અધિનિયમ તથા તે હેઠળ બનાવેલા નિયમો મુજબ, તાલુકા અથવા જિલ્લાના વિસ્તારમાં ફેરફાર થવા છતાં અને તેના ઉપનિયમોમાં સુધારો કર્યા વિના, પ્રાથમિક સ્તરની સહકારી સંસ્થા એવા તાલુકા સ્તરની ફેડરલ સંસ્થામાં મતદાન અથવા ચૂંટણી માટે પોતાના સભ્યોને મોકલી શકે, જ્યારે આવી સંસ્થાઓ તે તાલુકાના મહેસૂલી વિસ્તારમાં આવતી જ ન હોય. મહારાષ્ટ્ર અધિનિયમની કલમ ૧૮સી સમાન જોગવાઈના અભાવે, પ્રાથમિક સંસ્થાઓમાંથી ફેડરલ સંસ્થામાં તેના સભ્યોને મતાધિકારનો ઉપયોગ કરવા અને ચૂંટણી લડવા સક્ષમ કરવા માટે, અધિનિયમની કલમ ૧૩ અનુસાર સંસ્થાએ

પોતાના ઉપનિયમોમાં સુધારો કરીને પોતાની ચૂંટણી તાલુકા અથવા જિલ્લાના વિસ્તારમાં મર્યાદિત કરવી તે તેની ફરજ બને છે. અધિનિયમની કલમ ૧૪ હેઠળ રજીસ્ટ્રાર પણ ઉપનિયમોમાં અનુરૂપ ફેરફાર અમલમાં મૂકવા માટે પોતાની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને ચૂંટણી તાલુકા અને જિલ્લાના અંદરના સભ્યો સુધી મર્યાદિત કરી શકે છે. પ્રતિવાદીઓની તરફેણી કરવામાં આવેલી આ રજૂઆતમાં પૂરતું બળ છે કે ફેડરલ સંસ્થાની ચૂંટણી માટે પ્રાથમિક સંસ્થાના સભ્ય તરીકે મતદાન કરવાનો અથવા ચૂંટણી લડવાનો સભ્યનો અધિકાર સંબંધિત ફેડરલ સંસ્થાના ઉપનિયમો દ્વારા નિયમિત થવાનો છે, અને જો ઉપનિયમો સભ્યતાને તાલુકાની અંદર આવતી સંલગ્ન સંસ્થાઓ સુધી મર્યાદિત કરતા હોય, તો તાલુકાની બહાર આવતી સંસ્થાઓ પોતાના સભ્યો અથવા પ્રતિનિધિઓ મારફતે મતદાન અને ચૂંટણી લડવાનો અધિકાર દાવો કરી શકતી નથી. આ સંદર્ભમાં સિદ્ધપુર તાલુકા ફેડરલ સહકારી સંસ્થા અને પાટણ તાલુકા ફેડરલ સહકારી સંસ્થાના ઉપનિયમ નં ૭(૧) જોવાના રહે છે, જેના પ્રતીઓ સુનાવણી દરમિયાન અમને આપવામાં આવી હતી. પાટણ અને સિદ્ધપુરની બન્ને તાલુકા સ્તરની ફેડરલ સંસ્થાઓમાં ઉપનિયમ નં ૭(૧) મુજબ, સભ્ય બનવા માટે વ્યક્તિગત સભ્ય અથવા સંસ્થા સંબંધિત તાલુકાની અંદર

અસ્તિત્વ ધરાવતી અને કાર્યરત હોવી આવશ્યક લાયકાત તરીકે નક્કી કરવામાં આવી છે. જો ઉપનિયમોની આવી સ્થિતિ હોય, તો તાલુકાની અંદર ન આવતી કોઈપણ સભ્ય સંસ્થા અથવા વ્યક્તિ, માત્ર પ્રાથમિક સંસ્થાના રજિસ્ટરમાં તેની સભ્યતા ચાલુ હોવાના આધારે, ફેડરલ સંસ્થાઓની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવાનો કોઈ અધિકાર દાવો કરી શકતી નથી.

[પ.પ] તે જ રીતે, ખાનોદર (જૂનું) દૂધ ઉત્પાદકોના કેસમાં

કોપરેટિવ સોસાયટી લિ. અને અન્ય (સુપ્રા) માં, વર્તમાન વિશેષ સિવિલ અરજીમાં ઉઠાવવામાં આવેલો એવો કોઈ વિવાદ નહોતો. તેના વિપરીત, ઉપરોક્ત નિર્ણય અરજદાર તરફથી કરવામાં આવેલી આ રજૂઆતોનું વિચારણા કરતી વખતે કે અસંગત પ્રતિનિધિત્વ થશે અને એક વ્યક્તિ એક મતનો સિદ્ધાંતનું ઉદ્ધંધન થશે, તે બાબતમાં અરજદારને આધારરૂપ થાય છે અને/અથવા સહાયરૂપ બને છે. આ તબક્કે નોંધવું આવશ્યક છે કે, જો કે પરિચ્છેદ ૧૭.૧ માં વિભાગીય ખંડપીઠે અવલોકન કર્યું છે કે કાનૂની જોગવાઈઓ અનુસાર તાલુકા માટે મહેસૂલ સોસાયટી મુજબ એક બેઠક હોવી આવશ્યક છે, તેમ છતાં, ઉપર નોંધ્યા મુજબ, રાજ્ય તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ એવી કોઈ કાનૂની જોગવાઈ દર્શાવવામાં અસમર્થ છે કે જેના અનુસાર તાલુકા માટે મહેસૂલ સોસાયટી મુજબ એક બેઠક હશે.

[પ.૬] નેચરલ રિસોર્સિસ એલોકેશન ઇન રેના કેસમાં, સ્પેશિયલ

સંદર્ભ નં ૧ સન ૨૦૧૨નો, જે (૨૦૧૨) ૧૦ એસ.સી.સી. ૧ માં
અહેવાલિત છે, માનનીય

સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે “જાહેર કરવામાં આવેલ કાયદો”
નો અર્થ એવા કાનૂની સિદ્ધાંત તરીકે કરવો જોઈએ, જે કોઈ ચુકાદામાંથી
ઉત્પન્ન થાય છે, અથવા સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કાયદા અથવા ચુકાદાની
કરવામાં આવેલી વ્યાખ્યા હોય છે, જેના આધાર પર કેસનો નિર્ણય
કરવામાં આવે છે. આગળ એવું પણ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે
“જાહેર કરવામાં આવેલ કાયદો” એ એવા સિદ્ધાંતને સૂચવે છે, જે
ઉઠાવવામાં આવેલા પ્રશ્નોના પ્રકાશમાં સમગ્ર ચુકાદાનું વાચન કરતાં
નિષ્કર્ષરૂપે પ્રાપ્ત થાય છે અને જેના આધાર પર કેસનો નિર્ણય થાય છે.
વધુમાં એવું પણ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે અન્ય શબ્દોમાં,
ચુકાદામાં “જાહેર કરવામાં આવેલ કાયદો”, જે અદાલતો માટે બંધનકારક
છે, તે ચુકાદાનું રેશિયો ડેસિડેન્ડી છે. આગળ એવું પણ અવલોકન
કરવામાં આવ્યું છે કે નિર્ણયનો સાર અને તે સિદ્ધાંત, જેના આધાર પર
કેસનો નિર્ણય કરવામાં આવે છે, તેનો નિર્ધાર નિર્ણયના વિષયવસ્તુના
સંબંધમાં કરવો જરૂરી છે. પરિચ્છેદ ૭૦ થી ૭૩ માં, માનનીય સર્વોચ્ચ
અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

૭૦. દરેક મામલો તથ્યોના ભિન્ન સમૂહને આવરી લે છે અને નિર્ણય તેના પોતાના તથ્યોના આધાર પર જ પૂર્વનિર્ણય બને છે; ચુકાદો આપતી વખતે ન્યાયાધીશ દ્વારા કહેલી દરેક વાતને પૂર્વનિર્ણયાત્મક મૂલ્ય ધરાવતી ગણાવી શકાતી નથી. જે નિર્ણય પક્ષકારોને બંધનકારક બને છે તેનો સાર તે સિદ્ધાંતમાં રહેલો છે જેના આધારે મામલો નક્કી કરવામાં આવે છે અને આ કારણસર, નિર્ણયનું વિશ્લેષણ કરીને તેમાંથી રેશિયો ડેસિડેન્ડી અલગ પાડવું મહત્વપૂર્ણ છે. પૂર્વનિર્ણયોનો ઉપયોગ કરવાની બાબતમાં, વિદ્વાન જસ્ટિસ બેન્જામિન કાર્ડોઝોએ “ધ નેચર ઓફ અ જ્યુડિશિયલ પ્રોસેસ” માં જણાવ્યું હતું કે “જો ન્યાયાધીશે બુદ્ધિપૂર્વક નિર્ણય જાહેર કરવો હોય, તો માન્યતા માટે સ્પર્ધા કરતા તમામ સંભવિત ચુકાદાઓમાં તેને માર્ગદર્શન આપે એવા પસંદગીના કેટલાક સિદ્ધાંતો હોવા જ જોઈએ” અને “લગભગ હંમેશા તેનું પ્રથમ પગલું તેમને તપાસવાનું અને તેમની તુલના કરવાની હોય છે;” “તે શોધ, તુલના અને તેનાથી વધુ નહીં એવી પ્રક્રિયા છે” અને તે “હાથમાં રહેલા મામલાના રંગોને અનેક નમૂના કેસોના રંગો સામે મેળ પાડવા” જેવી ન હોવી જોઈએ, કારણ કે તેવી સ્થિતિમાં

“જે વ્યક્તિ પાસે કેસોની શ્રેષ્ઠ કાર્ડ ઇન્ડેક્સ હોય તે જ સૌથી બુદ્ધિશાળી ન્યાયાધીશ ગણાય”. એક કેસના રંગોને બીજા કેસ સાથે મેળ પાડવા જેવી રીતે પૂર્વનિર્ણયોની તુલના કરવાની વિરુદ્ધ ચેતવણી આપતા, તેમણે, જો રંગો ન મેળ ખાતા હોય તો, પ્રક્રિયાનું નીચેના વિવેકપૂર્ણ શબ્દોમાં સારાંશ આપ્યો હતો: “જ્યારે રંગો ન મેળ ખાતા હોય, જ્યારે અનુક્રમણિકામાંના સંદર્ભો નિષ્ફળ જાય, જ્યારે કોઈ નિર્ણાયક પૂર્વનિર્ણય ઉપલબ્ધ ન હોય, ત્યારે ન્યાયાધીશનું ગંભીર કાર્ય શરૂ થાય છે. ત્યારે તેને પોતાના સમક્ષ રહેલા વિવાદકારો માટે કાયદાને આકાર આપવો પડે છે. અને તેઓ માટે તેને આકાર આપતા આપતા, તે બીજાઓ માટે પણ તેને આકાર આપતો હોય છે. બેકનનું શાસ્ત્રીય નિવેદન આ છે: “ઘણી વખત, જે બાબતોનો ન્યાયનિર્ણય સુધી નિષ્કર્ષ કાઢવામાં આવે છે તે મીથુમ અને ટ્યુમ હોઈ શકે, જ્યારે તેના કારણ અને પરિણામ સંપત્તિના હક્કના મુદ્દા સુધી પહોંચતા હોઈ શકે. આજનો નિર્ણય આવતીકાલના સાચા અને ખોટાને નિર્ધારિત કરશે.

૭૧. નિર્ણયોના પૂર્વનિર્ધારક મૂલ્યના સંદર્ભમાં, સ્ટેટ ઓફ ઓરિસ્સા એન્ડ ઓર્સ. વિ. એમ.ડી. ઇલિયાસ [૨૨] માં આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું: ૧૨ “...પૂર્વનિર્ધારણના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત અનુસાર, દરેક નિર્ણયમાં ત્રણ મૂળભૂત ઉપસ્થાપનાઓ સમાયેલ હોય છે: (૧) મહત્વના તથ્યો અંગેના નિષ્કર્ષો, પ્રત્યક્ષ તથા અનુમાનાત્મક. તથ્યો અંગેનો અનુમાનાત્મક નિષ્કર્ષ એ તે અનુમાન છે, જે ન્યાયાધીશ પ્રત્યક્ષ અથવા પ્રત્યક્ષપણે અનુભવી શકાય તેવા તથ્યોમાંથી દોરી કાઢે છે; (૨) તથ્યો દ્વારા પ્રકાશમાં આવતા કાનૂની પ્રશ્નો પર લાગુ પડતા કાનૂની સિદ્ધાંતોના નિવેદનો; અને (૩) ઉપરોક્તના સંયુક્ત પ્રભાવના આધારે આપવામાં આવેલ ચુકાદો. કોઈ નિર્ણય તે હકીકતમાં જે નક્કી કરે છે તે માટે સત્તારૂપ હોય છે. નિર્ણયમાં જે તત્ત્વમૂલક છે તે તેનો રેશિયો છે, અને *daarin* આવેલ દરેક અવલોકન અથવા ચુકાદામાં કરવામાં આવેલા વિવિધ અવલોકનોમાંથી તર્કસંગત રીતે જે નીકળે તે બધું નહીં...”

૭૨. તાજેતરમાં, યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. અમૃત લાલ મંછંદા અને અન્ય.

[૨૩], આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે: “...

અદાલતોના અવલોકનોને ન તો ચુકિલડના સિદ્ધાંતોની જેમ વાંચવાના હોય છે અને ન તો કાયદાની જોગવાઈઓની જેમ, અને તે પણ તેમના સંદર્ભમાંથી અલગ કરીને નહીં. આ અવલોકનોને જે સંદર્ભમાં તેઓ જણાવાયા હોવાનું જણાય છે તે સંદર્ભમાં જ વાંચવા જોઈએ. અદાલતોના ચુકાદાઓનો અર્થઘટન કાયદાઓની જેમ કરવો નહીં. કાયદાના શબ્દો, શબ્દસમૂહો અને જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કરવા માટે ન્યાયાધીશો માટે વિસ્તૃત ચર્ચામાં પ્રવેશવું જરૂરી બની શકે, પરંતુ આવી ચર્ચાનો હેતુ સમજાવવાનો હોય છે, વ્યાખ્યાયિત કરવાનો નથી. ન્યાયાધીશો કાયદાઓનું અર્થઘટન કરે છે, તેઓ ચુકાદાઓનું અર્થઘટન કરતા નથી. તેઓ કાયદાના શબ્દોનું અર્થઘટન કરે છે; તેમના શબ્દોનું કાયદાની જેમ અર્થઘટન કરવાનું નથી.”

૭૩. એ પણ મહત્વનું છે કે ચુકાદાને સમગ્રરૂપે વાંચવામાં આવે અને એ ધ્યાનમાં રાખવામાં આવે કે તે સર્વત્ર લાગુ પડી શકે એવો કોઈ અમૂર્ત શૈક્ષણિક પ્રવચન નથી, પરંતુ

તે કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓમાં ઘનિષ્ઠ રીતે આધારિત છે. ચુકાદાનો દરેક ભાગ અન્ય ભાગો સાથે જટિલ રીતે સંકળાયેલો હોય છે અને મળીને એક વિશાળ સમગ્રતા રચે છે; તેથી, તેને તર્કસંગત કડી અખંડ રાખીને વાંચવો આવશ્યક છે. આ સંદર્ભમાં, ઇસ્લામિક એકેડેમી ઓફ એજ્યુકેશન & અન્ય વિ. સ્ટેટ ઓફ કલાર્ટક & અન્ય [૨૪], માં અદાલતે નીચે મુજબના અવલોકનો કર્યા હતા: “ચુકાદાનું રેશિયો ડેસિડેન્ડી માત્ર સમગ્ર ચુકાદો વાંચીને જ નિર્ધારિત કરી શકાય. હકીકતમાં, ચુકાદાનું રેશિયો તે જ છે જે ચુકાદામાં જ નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે. પ્રશ્નનો જવાબ અવશ્ય જ ચુકાદામાં જે નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે તેના સંદર્ભમાં વાંચવો પડે, એકાંગી રીતે નહીં. કોઈપણ અવલોકનો, કારણો અને સિદ્ધાંતો અંગે કોઈ શંકા હોય તો ચુકાદાના અન્ય ભાગને જોવો પડે. ચુકાદામાંથી અહીં-ત્યાંની એકાદ પંક્તિ વાંચીને, ચુકાદાનું સમગ્ર રેશિયો ડેસિડેન્ડી જાણી શકાય નહીં.”

[૫.૭] હરિયાણા ફાઈનાન્સિયલ કોર્પોરેશન અને અન્ય વિ.

જગદંબા ઓઈલ મિલ્સ એન્ડ અનધર અહેવાલિત (૨૦૦૨) ૩
એસ.સી.સી. ૪૯૬, પરિચ્છેદમાં

૧૯ થી ૨૨, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

૧૯. અદાલતોએ, જે નિર્ણય પર આધાર મૂકવામાં આવે છે તેની તથ્યપરિસ્થિતિ સાથે વર્તમાન પ્રકરણની તથ્યપરિસ્થિતિ કેવી રીતે બંધબેસે છે તેની ચર્ચા કર્યા વિના, એવા નિર્ણય ઉપર નિર્ભરતા રાખવી ન જોઈએ. અદાલતોના અવલોકનોને ચુકિલડનાં પ્રમેયો સમાન કે કાયદાની જોગવાઈઓ સમાન વાંચવાના નથી. આ અવલોકનોને તેઓ જે સંદર્ભમાં પ્રગટ થયા છે તે સંદર્ભમાં જ વાંચવા જોઈએ. અદાલતોના ચુકાદાઓનું અર્થઘટન કાયદા તરીકે કરવાનું નથી. કાયદાના શબ્દો, વાક્યાંશો અને જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કરવા માટે ન્યાયાધીશોને વિસ્તૃત ચર્ચામાં પ્રવેશવું જરૂરી બની શકે, પરંતુ તેવી ચર્ચાનો હેતુ સમજાવવાનો હોય છે, વ્યાખ્યાયિત કરવાનો નહીં. ન્યાયાધીશો કાયદાઓનું અર્થઘટન કરે છે; તેઓ ચુકાદાઓનું અર્થઘટન કરતા નથી. તેઓ કાયદાના શબ્દોનું અર્થઘટન કરે છે; તેમના શબ્દોનું કાયદા સમાન અર્થઘટન કરવાનું નથી. લન્ડન ગ્રેવિંગ ડોક કો. લિ. વિ. હોર્ટન (૧૯૫૧ એસી ૭૩૭, પૃ. ૭૬૧ પર) માં, લોર્ડ મેક ડમોટે અવલોકન કર્યું હતું: "આ મુદ્દો, નિશ્ચિતપણે, માત્ર વિલ્સ, જે.ના મૂળ શબ્દોને એવો માનીને કે જાણે તેઓ સંસદના અધિનિયમનો ભાગ હોય, અને તેને અનુરૂપ

અર્થઘટનના નિયમો લાગુ કરીને નિર્ધારિત કરી શકાય તેમ નથી. આથી, અલબત્ત, તે અતિ વિશિષ્ટ ન્યાયાધીશે વાપરેલી ભાષાને આપવામાં આવનાર મહત્વ ઓછું થતું નથી.

૨૦. હોમ ઓફિસ વિ. ડોર્સેટ ચૉટ કો. (૧૯૭૦ (૨) ઓલ ઇ.આર. ૨૯૪) માં લોર્ડ રીડે કહ્યું હતું, "લોર્ડ એટકિનનું ભાષણ..નું વર્તન એમ ન કરવું જોઈએ જાણે તે કોઈ અધિનિયમમાં આપેલી વ્યાખ્યા હોય. નવી પરિસ્થિતિઓમાં તેમાં યોગ્ય મર્યાદા લાવવી જરૂરી બનશે." (૧૯૭૧) ૧ ડબલ્યુ.એલ.આર. ૧૦૬૨ માં મેગેરી, જે. એ નોંધ્યું હતું: "અવશ્ય જ, રસેલ એલ.જે.ના અનામત ચુકાદાનું પણ એવું અર્થઘટન ન કરવું જોઈએ જાણે તે સંસદનો કોઈ અધિનિયમ હોય." અને, હેરિંગ્ટન વિ. બ્રિટિશ રેલવેઝ બોર્ડ, (૧૯૭૨) ૨ ડબલ્યુ.એલ.આર. ૫૩૭ માં લોર્ડ મોરિસે કહ્યું હતું: "ભાષણ અથવા ચુકાદાના શબ્દોનું એવું વર્તન કરવામાં હંમેશા જોખમ રહેલું હોય છે જાણે તે વિધાનાત્મક અધિનિયમના શબ્દો હોય, અને તે ચાદ રાખવું જોઈએ કે ન્યાયિક ઉક્તિઓ કોઈ નિશ્ચિત કેસના તથ્યોની પૃષ્ઠભૂમિમાં કરવામાં આવેલી હોય છે." ૨૧. પરિસ્થિતિજન્ય લવચીકતા મુજબ, એક વધારાનો અથવા જુદો તથ્ય પણ બે કેસોના નિષ્કર્ષોમાં અત્યંત મોટો ફરક પેદા

કરી શકે છે. કોઈ નિર્ણય પર અંધપણે આધાર રાખીને કેસોનો નિકાલ કરવો યોગ્ય નથી.

૨૨. પૂર્વનિર્ણયો લાગુ પાડવાના પ્રશ્નમાં લોર્ડ ડેનિંગના નીચેના શબ્દો લોકસ ક્લાસિક્સ બની ગયા છે: "દરેક કેસ તેના પોતાના તથ્યો પર આધારિત હોય છે અને એક કેસ તથા બીજા કેસ વચ્ચેની નજીકની સમાનતા પૂરતી નથી, કારણ કે એક જ મહત્વપૂર્ણ વિગત પણ સમગ્ર પરિપ્રેક્ષ્ય બદલી શકે છે. આવા કેસોનો નિર્ણય કરતી વખતે, એક કેસના રંગની બીજા કેસના રંગ સાથે સરખામણી કરીને કેસોનો નિર્ણય કરવાની લાલચથી બચવું જોઈએ (જેમ કોર્ડોઝોએ કહ્યું છે). તેથી, કોઈ કેસ રેખાની કંઈ બાજુ આવે છે તે નક્કી કરવા માટે, બીજા કેસ સાથેનો વ્યાપક સામ્ય કતઈ નિર્ણાયક નથી." એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ

નઝીરનું અનુસરણ માત્ર એટલી હદ સુધી જ કરવું જોઈએ જેટલી હદ સુધી તે ન્યાયનો માર્ગ દર્શાવે છે, પરંતુ તમને સુકાઈ ગયેલી ડાળખીઓ કાપી નાખવી જોઈએ અને બાજુની શાખાઓ છાંટી નાખવી જોઈએ, નહિતર તમે જાતને ઝાંખરા અને ડાળખીઓના ગૂંચવાડામાં ખોવાઈ ગયેલા જોવા મળશે. મારી વિનંતી એ છે કે ન્યાય તરફનો

માર્ગ એવી અડચણોથી મુક્ત અને સ્પષ્ટ રાખવો જોઈએ
જે તેના પ્રવાહમાં અવરોધ પેદા કરી શકે.

[પ.૮] ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પ્રતિપાદિત કરેલ અનુપાતનો અમલ કરતાં અને આ અદાલતની વિભાગીય પીઠ દ્વારા સિદ્ધપુર તાલુકા કો.ઓપ. પરચેઝ એન્ડ સેલ્સ યુનિયન (પૂર્વોક્ત) તથા ખાનોદર (જૂનું) મિલ્ક પ્રોડ્યુસર્સ કોઓપરેટિવ સોસાયટી લિ. અને અન્ય (પૂર્વોક્ત) ના કેસમાં ઉઠાવવામાં આવેલ મુદ્દાઓ તેમજ હાલની અરજીમાં સંકળાયેલા મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં લેતાં, આ બંનેમાંથી કોઈપણ નિર્ણય હાલ હાથેના કેસના તથ્યો પર લાગુ પડશે નહીં અને/અથવા રાજ્યને કોઈ સહાયરૂપ થશે નહીં.

[પ.૯] તે જ રીતે, આ અદાલતની પૂર્ણ પીઠ દ્વારા નરેન્દ્રભાઈ મહીજીભાઈ પટેલ અને અન્ય વિ. (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપવામાં આવેલ નિર્ણય, જેને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પણ પુષ્ટિ આપેલી છે, તે હાલના કેસના તથ્યો પર લાગુ પડતો નથી અને/અથવા રાજ્યને કોઈ સહાયરૂપ થતો નથી. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત તથા પૂર્ણ પીઠ સમક્ષ એવો કોઈ મુદ્દો/પ્રશ્ન સંકળાયેલો નહોતો/ઉઠાવવામાં આવ્યો નહોતો, જે હાલની આ અરજીમાં સંકળાયેલો છે. હાલની આ અરજીમાં ઉઠાવવામાં આવેલા કોઈપણ મુદ્દાઓ સાથે વ્યવહાર કરવા અને તેનો નિર્ણય કરવા માટે પૂર્ણ પીઠને કોઈ પ્રસંગ આવ્યો ન હતો. પૂર્ણ પીઠ સમક્ષ તથા

માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષનો વિવાદ, સોસાયટીના ઉપનિયમો અને નિયમો, ૧૯૮૨ ની નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળ મતવિસ્તારોની હદબંધિ માટે કલેક્ટરને સોંપવામાં આવેલી સત્તાઓ વચ્ચેના સંઘર્ષ અંગે હતો. ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં પૂર્ણ પીઠના નિષ્કર્ષો પરિષ્કેદ રૂપ માં દર્શાવવામાં આવ્યા છે, જે નીચે મુજબ છે:

“૨૫. ઉપરોક્ત નિરીક્ષણો અને ચર્ચાઓના પ્રકાશમાં, અમને સંદર્ભિત કરવામાં આવેલા મુદ્દાઓના ઉત્તર નીચે મુજબ આપી શકાય છે:

(૧) નિયમો, ૧૯૮૨ નો નિયમ ૩એ તેવા મંડળીઓના ઉપવિધિઓ પર લાગુ કરી શકાય, જેમાં એકમાત્ર મતવિસ્તારની જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય, કારણ કે નિયમ ૩એ મૂળરૂપે મતવિસ્તારોની હદબંધી અને મતદારોની યાદી તૈયાર કરવા માટે છે. પરંતુ અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે ઉપનિયમ (૧) થી ઉપનિયમ (૭) સુધીની જોગવાઈઓ તમામ નિર્દિષ્ટ મંડળીઓના કિસ્સામાં લાગુ પડશે, ભલે ઉપવિધિઓમાં એકમાત્ર મતવિસ્તારની જોગવાઈ હોય કે એકથી વધુ મતવિસ્તારોની. ઉપનિયમ (૮) તેવા એકમાત્ર મતવિસ્તાર માટેના ઉપવિધિઓ ધરાવતી તમામ નિર્દિષ્ટ મંડળીઓ પર ત્યારે જ લાગુ પડશે, જ્યારે તેમનો કાર્યક્ષેત્ર એકથી વધુ ગામોમાં

આવેલો હોય. ઉપનિયમ (૯) તે તમામ નિર્દિષ્ટ મંડળીઓ પર લાગુ પડશે, જેમાં મતવિસ્તારોની હદબંધી કલેક્ટર દ્વારા કરવામાં આવવાની જરૂરી હોય.

(૨) નિયમો, ૧૯૮૨ ની રચના એવી નિર્ધારિત મંડળીઓને, જેઓનો મતવિસ્તાર એકમાત્ર હોય, તેને અનુમતિ આપે છે, શરતે કે કાર્યક્ષેત્ર એક જ ગામ સુધી મર્યાદિત હોય અને આવી પરિસ્થિતિમાં, એક મતવિસ્તાર માટે પેટાનિયમો હેઠળ એકથી વધુ બેઠકોની જોગવાઈ કરી શકાય. આવી મંડળીઓના સભ્યોને કાયદેસર રીતે એકથી વધુ બેઠકો માટે મત આપવાની અનુમતિ આપી શકાય છે.

(૩) કલેક્ટરને, અધિનિયમની કલમ ૧૪ મુજબ કોઈ કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવી ન હોય તો પણ, મતવિસ્તારની સીમા નિર્ધારણ અંગે આદેશ પસાર કરવાની સત્તા છે.

(૪) નિયમ ૩એ હેઠળ મતવિસ્તારનું સીમાંકન ક્ષેત્રવાર પણ થઈ શકે છે. મતવિસ્તારોનું સીમાંકન, વ્યક્તિગત સભ્યોના વર્ગો માટે સંસ્થાઓના ઉદ્દેશ્યો અને પ્રવૃત્તિઓના આધારે કરી શકાય છે, કારણ કે દરેક મતદારમંડળે સંજોગાનુસાર, કોઈ નિશ્ચિત વિસ્તારના અથવા કોઈ નિશ્ચિત વર્ગના સંબંધિત સભ્યોનું પ્રતિનિધિત્વ કરવાનું હોય છે.” ઉપરોક્ત બાબતની

પુષ્ટિ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે તેના તાજેતરના તા.

૧૯.૧૧.૨૦૧૪ ના સિવિલ અપીલ નં. ૧૦૩૯૨/૨૦૧૪ માં
આપેલ નિર્ણયમાં પણ કરી છે.

[પ.૧૦] આથી, પૂર્ણ પીઠ સમક્ષ તેમજ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ પણ વર્તમાન અરજીમાં ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓ અંગે, એટલે કે, નિયમો, ૧૯૮૨ ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરતાં સમયે કલેક્ટરને સંચાલન સમિતિ/નિયામક મંડળમાં બેઠકોની સંખ્યા/સભ્યોની સંખ્યા વધારવાની કોઈ અધિકારક્ષેત્ર અને/અથવા સત્તા હશે કે નહીં, અને તે પણ ઉપવિધિઓમાં નિર્ધારિત બેઠકો/સભ્યોની સંખ્યાથી વધુ, તેમજ અધિનિયમની કલમ ૭૪(૧એ) માં જોગવેલ/ઉદ્દેખિત સભ્યોની સંખ્યાથી પણ વધુ, તે બાબતે કોઈ વિવાદ/પ્રશ્ન ન હતો. ઉપર અવલોકિત મુજબ, દરેક નિર્ણય/ચુકાદો પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદને ધ્યાનમાં રાખીને જ વિચારવા યોગ્ય છે.

[પ.૧૧] તેવી જ રીતે, રાજ્ય તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન અતિરિક્ત એડવોકેટ જનરલ શ્રી જાનીની એ રજૂઆત કે વડોદરા જિલ્લા સહકારી દુग्ધ ઉત્પાદક સંઘ લિ.ના કેસમાં, એટલે કે સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન િ નં ૧૨૦૬૭/૨૦૧૨માં, કલેક્ટર, વડોદરા એ નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-અ(૯) હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને મતવિસ્તારોની સીમાઓ

નિર્ધારિત કરી હતી અને મતદાર વિભાગોને દ્વિભાજિત કરીને ૧૩ તાલુકાઓ મુજબ ૧૩ મતવિસ્તારો રચ્યા હતા, જોકે ઉક્ત સંઘના ઉપનિયમોમાં ૧૫ બેઠકોની જોગવાઈ હતી અને તે જ બાબતને આ અદાલત સમક્ષ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં ૧૦૨૬૭/૨૦૧૨ દ્વારા પડકારવામાં આવી હતી અને આ અદાલતની પૂર્ણ પીઠે તેના ચુકાદા અને આદેશ તા. ૦૪.૦૭.૨૦૧૩ દ્વારા ઉપરોક્ત સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન ફગાવી દીધી હતી તથા કલેક્ટર, વડોદરા દ્વારા પસાર કરાયેલ આદેશની પુષ્ટિ કરી હતી અને તેથી હાલની અરજિ ફગાવી દેવી જરૂરી છે, તે બાબતે, ઉપરોક્ત રજૂઆત સ્વીકારી શકાય તેવી નથી. નોંધવું આવશ્યક છે કે ઉપરોક્ત સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન માં ન તો ઉપરોક્ત મુદ્દે કોઈ રજૂઆતો કરવામાં આવી હતી અને ન તો ઉપરોક્ત મુદ્દા અંગે પૂર્ણ પીઠ દ્વારા કોઈ ચર્ચા અને/અથવા કોઈ નિષ્કર્ષ નોંધવામાં આવ્યો છે. દિલ્લી એરટેક સર્વિસેસ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય, જે (૨૦૧૧) ૯ એસીસી ૩૫૪માં અહેવાલિત છે, તે કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નિરીક્ષણ કર્યું છે કે જ્યારે કોઈ મુદ્દો અદાલતના નિર્ણય માટે સીધો ઉપસ્થિત થતો નથી, પરંતુ તેના વિચાર માટે આકસ્મિક રીતે ઊભો થાય છે અને કેસના અંતિમ નિર્ણય માટે તેનું નિર્ધારણ આવશ્યક નથી, ત્યારે એવો નિર્ણય કેસના અનુપાતના સિદ્ધાંતનો ભાગ બનતો નથી, પરંતુ તેવો નિર્ણય મૌન સ્વીકારથી આપવામાં આવેલ નિર્ણય તરીકે ગણવામાં આવે છે. વધુમાં એમ પણ

નિરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું છે કે જે મુદ્દા બાબતે કોઈ દલીલ કરવામાં આવી નથી અને કોઈ અધિકૃત નિર્દેશનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી, તે બંધનકારક નથી અને તેનું અનુસરણ કરવામાં આવશે નહીં. વધુમાં એમ પણ નિરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું છે કે જે નિર્ણયો મૌન સ્વીકારથી અને દલીલ વિના આપવામાં આવ્યા હોય, તેઓનું કોઈ મહત્વ હોતું નથી. વધુમાં એમ પણ નિરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું છે કે પૂર્વનિર્ધારણના સિદ્ધાંતના મુખ્ય કારણોમાંનું એક એ છે કે એક વાર કોઈ બાબતનું સંપૂર્ણપણે દલીલપૂર્વક નિરાકરણ થઈ જાય, પછી તેને ફરીથી ખુદ્દી ન કરવી જોઈએ અને માત્ર સહજ રીતે કરાયેલ ઉક્તિઓને કોઈ વજન હોતું નથી. ઉપર મુજબ નિરીક્ષણ કરાયું છે તેમ, સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં ૧૨૦૬૭/૨૦૧૨ને અરજીઓના અન્ય સમૂહ સાથે નક્કી કરતી વખતે અને નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-અ(૮) અને ૩-અ(૯) હેઠળ કલેક્ટરની સત્તાઓનો વિચાર કરતી વખતે, પૂર્ણ પીઠને ઉપરોક્ત મુદ્દો નક્કી કરવાની કોઈ તક મળી નહોતી અને હકીકતમાં તેણે ઉપરોક્ત મુદ્દો અને/અથવા કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની કાયદેસરતા અને માન્યતા, ખાસ કરીને હાલની સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન માં ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓ, નક્કી કર્યા જ નહોતા. ઉપર મુજબ નિરીક્ષણ કરાયું છે તેમ, ઉપરોક્ત સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન ને અરજીઓના અન્ય સમૂહ સાથે નક્કી કરતી વખતે ઉપરોક્ત મુદ્દાઓ અંગે

ન તો કોઈ દલીલો કરવામાં આવી હતી અને ન તો પૂર્ણ પીઠ દ્વારા તે અંગે કોઈ નિષ્કર્ષ આપવામાં આવ્યો હતો.

[૬.૦] ઉપરોક્તને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપર દર્શાવેલ કારણોસર, એવું ઠરાવવામાં આવે છે કે તા. ૩૧.૧૨.૨૦૧૪ના પડકારાયેલ નિર્ણય/સંદેશ પસાર કરતી વખતે અને નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯), જે અધિનિયમની કલમો ૧૪પએ અને ૧૪પબી(એ) સાથે વાંચવાની છે, તે હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે તેમજ અરજદાર યુનિયનના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સમાં બેઠકો/સભ્યોની સંખ્યા વધારીને ૨૦ કરતાં મતવિસ્તારોનું સીમાંકન કરતી વખતે, કલેક્ટરે નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળ પ્રદાન કરાયેલ સત્તાઓની બહાર જઈ કાર્ય કર્યું છે અને આ કાર્યવાહી સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્રવિહોળી છે. વધુમાં એવું પણ ઠરાવવામાં આવે છે કે બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સમાં બેઠકોની સંખ્યા/સભ્યોની સંખ્યા વધારીને ૨૦ કરવાની પડકારાયેલ કાર્યવાહી અધિનિયમની કલમ ૭૪(૧એ)નું ઉલ્લંઘન કરશે, કારણ કે બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સમાં સભ્યોની મહત્તમ સંખ્યા ૨૧ રહેશે. પરિણામે, તા. ૩૧.૧૨.૨૦૧૪નો પડકારાયેલ નિર્ણય રદ કરવાનો પાત્ર છે અને તેથી તે હકિકતમાં રદ કરવામાં આવે છે. મતવિસ્તારોને તાલુકાવાર ૨૦ તરીકે સીમાંકિત કરવા સંબંધિત તા. ૩૧.૧૨.૨૦૧૪નો પડકારાયેલ નિર્ણય/સંદેશ/આદેશ પણ રદ કરવાનો જરૂરી છે અને તે

આથી રદ કરવામાં આવે છે, કારણ કે તે અસમાન પ્રતિનિધિત્વ ઊભું કરશે અને એક વ્યક્તિ એક મતના સિદ્ધાંત અને/અથવા સમાન પ્રતિનિધિત્વના સિદ્ધાંતનો ભંગ અને/અથવા ઉલ્લંઘન કરશે.

પરિણામે, હાલની અરજિ મંજૂર થાય છે. કલેક્ટર, આણંદને તા. ૩૧.૧૨.૨૦૧૪નો આક્ષેપિત નિર્ણય/સંદેશાવ્યવહાર/આદેશ (અરજી સાથેનો પરિશિષ્ટ-સી) આથી રદ કરવામાં આવે છે. કલેક્ટર, આણંદને નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ(૮) અને ૩-એ(૯) હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને તથા અધિનિયમ, નિયમો, ૧૯૮૨ અને ઉપનિયમોની જોગવાઈઓ, વિશેષ કરીને અધિનિયમની કલમ ૭૪(૧એ), નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩-એ અને અરજદાર સંઘના પેટા-નિયમ નં ૧૬ તેમજ ઉપરોક્ત કરવામાં આવેલા અવલોકનો અનુસાર મતવિસ્તારોની પુનર્ઘરચના નક્કી કરવા માટે ખુલ્લું રહેશે. ઉપરોક્ત કાર્યવાહી આજથી ૬ અઠવાડિયાની મુદતમાં પૂર્ણ કરવામાં આવશે જેથી અરજદાર સંઘની વ્યવસ્થાપક સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણી શક્ય તેટલી વહેલી તકે યોજી શકાય, કારણ કે અરજદાર સંઘની વ્યવસ્થાપક સમિતિના સભ્યોનો કાર્યકાળ અગાઉથી જ ૨૭.૦૮.૨૦૧૨ના રોજ સમાપ્ત થઈ ગયો હતો. ઉપરોક્ત હદ સુધી નિયમ (Rule) આખરી કરવામાં આવે છે. ખર્ચ નહીં. સીધી બજવણી માટે પરવાનગી અપાય છે.

સહી./

(એમ.આર. શાહ, જે.)

એસડી/

(જી.બી. શાહ, ન્યાયાધીશ.)

અજય

Translation of this Judgement has been provided by M/S

Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદીત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહીં. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.